

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin
**FİNANSAL
RAPORLAMA
STANDARDI**

Bağımsız Denetime Tabi Olup
TFRS'leri Uygulamayan İşletmeler İçin

Modül 18

VARLIKLARDA
DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

Bu doküman, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) Muhasebe Standartları Dairesi tarafından Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardının (BOBİ FRS'nin) tutarlı bir şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu dokümanın üzerinde veya içinde yer alan KGK logosu kullanılamaz ve çoğaltılamaz.

Bu dokümanın tamamı ve bir kısmından alıntı yapılması durumunda, yapılan alıntının kaynağının "*KGK tarafından yayımlanan BOBİ FRS Modülü*" olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. "*KGK tarafından yayımlanan BOBİ FRS Modülleri*" için yapılması planlanan herhangi bir başka kullanım KGK'nın yazılı onayını gerektirmektedir.

Bu dokümandan yapılacak herhangi bir alıntının doğru bir şekilde çoğaltıldığından ve yanıltıcı bir bağlamda kullanılmadığından emin olunması gerekmektedir.

BÖLÜM 18 VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

1. GİRİŞ

Bir varlığın defter değeri; varlığın kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla ise, varlık değer düşüklüğüne uğramıştır. Böyle bir durumda varlık için değer düşüklüğü ayrılarak defter değerinin varlığın olması gereken değerine indirilmesi gerekmektedir. Finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu sağlaması için bu husus oldukça önemlidir.

Bu kapsamda BOBİ FRS Bölüm 18 *Varlıklarda Değer Düşüklüğü*; finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu sağlayabilmesi amacıyla, varlıkların geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutar ile finansal tablolarda sunulmasını önlemeye yönelik uygulanması gereken esasları belirlemektedir.

Bu bölümün kapsamında yer alan varlıklar; finansal tablolarda önemli bir paya sahip olması sebebiyle bölüm hükümlerinin iyi anlaşılabilir amaca uygun ve tutarlı bir biçimde uygulanması, finansal tablo kullanıcılarının bilgi ihtiyacının karşılanması açısından önemlidir.

Bu kapsamda bu Modülde varlıklarda değer düşüklüğü ile ilgili olarak;

- Değer düşüklüğünün ne olduğu,
- Bir varlığın ne zaman değer düşüklüğü testine tabi tutulacağı,
- Değer düşüklüğü testinin her bir varlık için mi yoksa varlık grupları itibarıyla mı yapılacağı,
- Değer düşüklüğü zararının nasıl ölçüleceği ve finansal tablolarda nasıl gösterileceği,
- Sonraki dönemlerde, değer düşüklüğü zararının nasıl azaltılacağı veya iptal edileceği ve finansal tablolarda nasıl gösterileceği,
- Varlıklarda değer düşüklüğü hakkında finansal tablolarda nelerin açıklanması gerektiği.

hususları BOBİ FRS Bölüm 18 hükümleri ışığında açıklanmıştır. Hükümlerin daha anlaşılabilir olması adına; örneklere ve konuya ilişkin gelebilecek olası sorulara ve

bunlara ilişkin cevaplara yer verilerek, Bölümün uygulanmasına ilişkin rehberlik sağlanması amaçlanmıŐtır.

Bununla birlikte Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na (TFRS) nazaran uygulama kolaylığı sağlayan hükümlere dikkat çekilerek hükümlerin TFRS'lere nazaran küçük ve orta boy İŞletmeler için daha uygulanabilir olduğu; Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nden (MSUGT) farkları ortaya koyularak ise MSUGT'a göre ise daha gerçeğe uygun bir sunum sağladığı ortaya koyulmaktadır.

2. BÖLÜM ÖZETİ

Değer Düşüklüğü Zararının Finansal Tablolara Alınması

Tek Bir Varlık İçin;

Maliyet bedeliyle ölçülen varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararları kâr veya zarara yansıtılır.

Yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden ölçülen maddi duran varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararları “Maddi Duran Varlıklar” bölümüne göre yeniden değerlendirme değer azalışı olarak dikkate alınır.

Maliyet bedeli üzerinden ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin değer düşüklüğü zararı ise Diğer Faaliyetlerden Giderler altında “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Değer Azalış ve Satış Zararları” kaleminde gösterilir.

Nakit Yaratan Birim İçin:

Nakit yaratan birimin değer düşüklüğü zararı; nakit yaratan birimdeki her bir varlığa defter değeri oranında dağıtılır.

Ancak, nakit yaratan birimdeki varlıkların defter değerleri aşağıdakilerin büyük olanından az olamaz:

- Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerden (belirlenebildiği takdirde),
- Kullanım değerinden (belirlenebildiği takdirde) ve
- Sıfırdan

Her bir varlık için muhasebeleştirme değerlendirme yöntemine uygun şekilde yapılır.

Değer Düşüklüğü Zararının İptali

Tek Bir Varlık İçin;

Sonraki dönemde varlığın geri kazanılabilir tutarın defter değerini altında kalması durumunda; defter değerinin geri kazanılabilir tutarı aştığı tutar kadar değer düşüklüğü iptal edilir.

Ancak iptal sonrası varlığın yeni defter değeri varlık hiç değer düşüklüğüne uğramasaydı ulaşabileceği defter değerini aşamaz.

Varlığın değerlendirme yöntemiyle ve değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesiyle tutarlı olarak muhasebeleştirilir.

Nakit Yaratan Birim İçin:

Nakit yaratan birime ait iptal edilecek değer düşüklüğü zararları, nakit yaratan birime ait varlıkların (şerefiye dışındaki) defter değerleri ile orantılı olarak ilgili varlıklara dağıtılır.

Ancak, nakit yaratan birimdeki varlıkların defter değerleri aşağıdakilerin düşük olanından fazla olamaz:

- Geri kazanılabilir tutardan ve
- Önceki dönemlerde söz konusu varlık için herhangi bir değer düşüklüğü zararı kayda alınmamış olsaydı, varlığın ulaşacağı defter değerinden

3. BÖLÜM HÜKÜMLERİNİN AÇIKLANMASI VE ÖRNEKLENDİRİLMESİ

3.1. Bölümün Amacı

Paragraf 18. 1. Varlıklarda Değer Düşüklüğü Bölümünün Düzenlediği Konular

Bu bölümde, varlıkların geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir değerle finansal tablolarda yer almamasını sağlamak amacıyla, değer düşüklüğüne ilişkin muhasebe ilkeleri düzenlenmektedir. Bu kapsamda, bu bölümde varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararlarının belirlenmesi ve hesaplanması ile bu zararların iptal edilmesi konuları ele alınmaktadır.

Açıklama:

Bir varlığın defter değerinin; varlığın kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla olması durumunda, varlık değer düşüklüğüne uğramıştır. Böyle bir durumda, değer düşüklüğü zararının finansal tablolara alınması gerekmektedir.

Böylece varlıkların olduğundan daha yüksek bir değerle değerlendirilmesinin ve dolayısıyla finansal durum tablosunun aktifinin şişirilmesinin önüne geçilerek, gerçeğe uygun sunum sağlanacaktır.

$$\text{Değer Düşüklüğü Zararı} = \text{Defter Değeri} - \text{Geri Kazanılabilir Tutar}$$

3.2. Kapsam

Paragraf 18.2. Kapsam

Bu bölüm aşağıdakiler hariç olmak üzere tüm varlıklar için uygulanır:

- a) “Stoklar” bölümü kapsamındaki stoklar,
- b) “Tarımsal Faaliyetler” bölümü kapsamındaki satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen tarımsal faaliyetlerle ilgili canlı varlıklar,
- c) “Finansal Araçlar ve Özkaynaklar” bölümü kapsamındaki finansal varlıklar,
- ç) “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller” bölümü kapsamındaki gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkuller,
- d) “Gelir Üzerinden Alınan Vergiler” bölümü kapsamındaki ertelenmiş vergi varlıkları.

Açıklama:

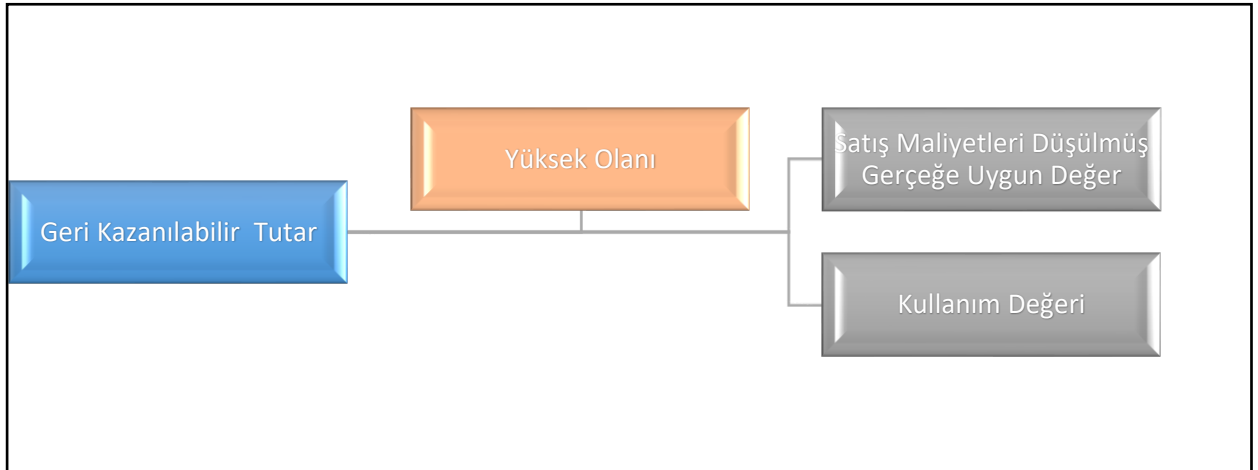
Paragraf 18.2’de sayılan varlıkların, bu bölüm kapsamı dışında bırakılma nedeni, bunlara ilişkin bölümlerde değer düşüklüğüne ilişkin değerlendirme esaslarının yer almasıdır. Örneğin, Bölüm 6 “Stoklar”da (Modül 6) stokların maliyet ve net gerçekleşebilir değerden düşük olanı ile değerlendirileceği ve net gerçekleşebilir değer nasıl ölçüleceği detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

Paragraf 18.3. Geri Kazanılabilir Tutar Tanımı

Geri kazanılabilir tutar, varlığın (veya nakit yaratan birimin) satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır. Varlıklar, geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutarla Finansal Durum Tablosunda izlenemez. Bir varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarından büyük olması durumunda değer düşüklüğü zararı oluşur.

Açıklama:

Yukarıdaki hükmü aşağıdaki şekilde formüle etmek mümkündür:

Şekil 18.1. Geri Kazanılabilir Tutar:

Geri kazanılabilir tutarın belirlenmesine ilişkin hususlar; 18.1. Geri kazanılabilir Tutarın Belirlenmesi kısmında detaylı şekilde açıklanmıştır.

Paragraf 18.4. Değer Düşüklüğü Testinin Zamanı

Her raporlama dönemi sonunda varlığın değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin bir göstergenin mevcut olup olmadığı değerlendirilir. Bu tür bir göstergenin mevcut olması durumunda ilgili varlığın geri kazanılabilir tutarı belirlenir. Belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar da dâhil olmak üzere varlığın değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin herhangi bir göstergenin bulunmadığı durumlarda geri kazanılabilir tutarın belirlenmesine gerek yoktur.

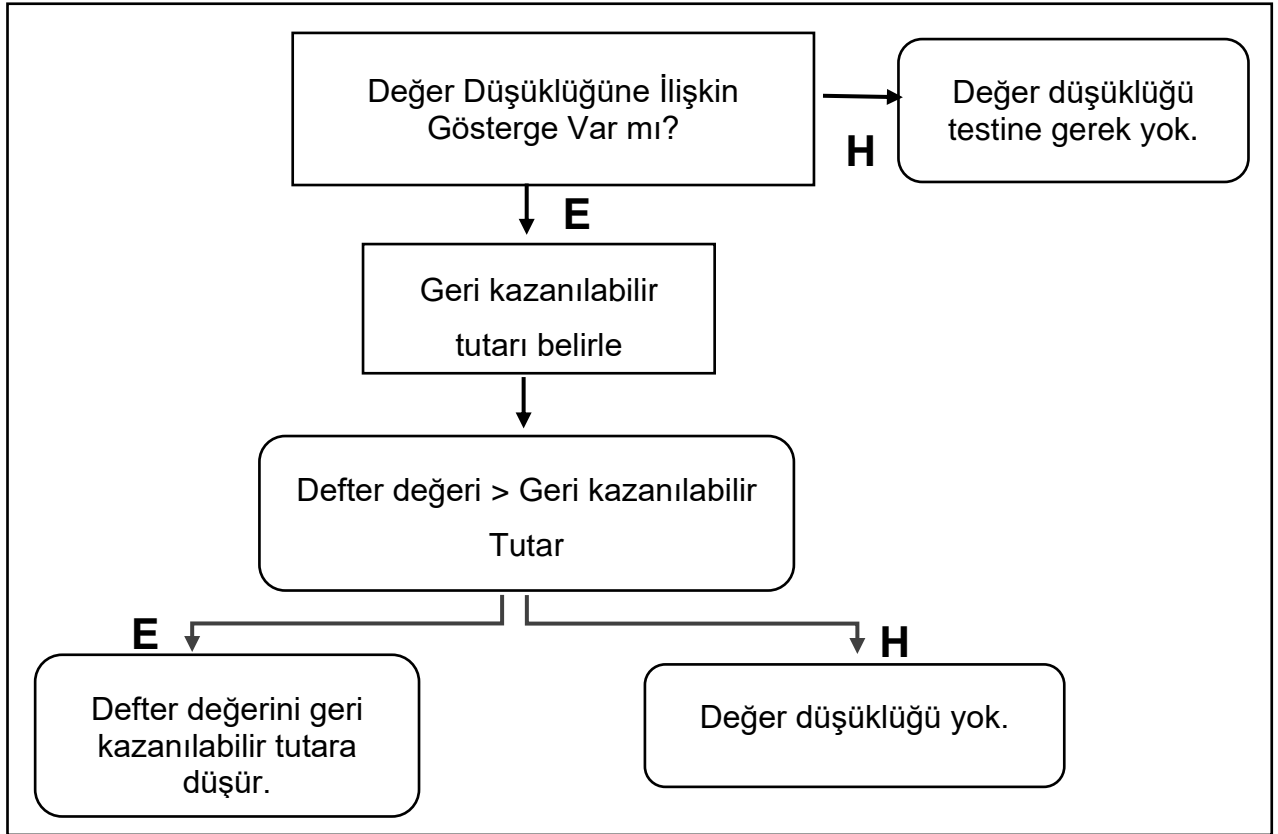
Açıklama:

Değer düşüklüğü testinin amacı bir varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarı aşp aşmadığını belirlemektir. Varlığın defter değerinin, varlığın geri kazanılabilir tutarını aşmış olması durumunda ilgili varlık değer düşüklüğüne uğramış demektir. Değer düşüklüğünün tespit edilmesi açısından bu testin ne zaman ve hangi sıklıkta yapılacağı önemli bir konudur.

BOBİ FRS varlıkların her bir raporlama dönemi sonunda değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının test edilmesini gerekli kılmaz. Yalnızca varlığın değer düşüklüğüne uğradığına dair bir gösterge olması durumunda varlık değer düşüklüğü testine tabi tutulur.

Bu ifadeden de anlaşıldığı üzere değer düşüklüğü olabileceğini gösteren herhangi bir belirtinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ile değer düşüklüğü testinin uygulanması birbirinden farklı konulardır. Her bir raporlama dönemi sonu itibarıyla varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğini gösteren herhangi bir belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekirken, varlığa ilişkin değer düşüklüğü testi böyle bir göstergenin mevcut olması durumunda yapılır.

TFRS'lerden farklı olarak belirsiz faydalı ömre sahip olan varlıklar için de her raporlama dönemi sonunda yalnızca değer düşüklüğüne ilişkin herhangi bir göstergenin mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi yeterli olacaktır. Diğer bir deyişle TMS 36 *Varlıklarda Değer Düşüklüğü* uyarınca belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar için her yıl değer düşüklüğü testi yapılmasına BOBİ FRS uyarınca gerek görülmemiştir.

Şekil 18.2. Değer Düşüklüğü Testi

Soru 18.1. Belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar TMS 36 uyarınca değer düşüklüğüne ilişkin herhangi bir gösterge olup olmadığına bakılmaksızın her yıl değer düşüklüğü testine tabi tutulurken, BOBİ FRS uyarınca neden her yıl değer düşüklüğü testi yapılmasına gerek görülmemiştir?

TMS 36 uyarınca belirsiz faydalı ömre sahip varlıkların asgari olarak yılda bir kez her yıl değer düşüklüğü testine tabi tutulmasının sebebi, söz konusu varlığın defter değerinin diğer varlıklara nazaran daha belirsiz olmasıdır. Belirsiz faydalı ömre sahip varlıklar, TFRS'ler uyarınca amortismanına tabi tutulmaz, dolayısıyla amortisman aracılığıyla azaltılmayan defter değerlerinin gelecekte defter değerini karşılamaya yetecek tutarda ekonomik yarar sağlayıp sağlamadığının her yıl düzenli olarak test edilmesi gerekmektedir.

Ancak BOBİ FRS Bölüm 14'ün 33 üncü paragrafı uyarınca faydalı ömrü belirsiz olan maddi olmayan duran varlıklar 5 yıldan az 10 yıldan çok olmayacak şekilde, işletme tarafından belirlenen sürede itfa edilir. Dolayısıyla söz konusu varlıkların defter değerleri sistematik olarak azaltıldığı için, defter değerinin geri kazanılabilir değerini aşım aşmadığının her yıl değerlendirilmesi gerekli değildir.

Aslında bu hüküm BOBİ FRS'nin uygulama kapsamında olan işletmeler için kolaylaştırıcı bir uygulama sağlamaktadır.

3.3. Değer Düşüklüğü Göstergeleri

Paragraf 18.5. Değer Düşüklüğüne İlişkin Göstergeler

Bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının meydana geldiğine ilişkin herhangi bir göstergenin mevcut olup olmadığı belirlenirken asgari olarak aşağıdaki göstergeler değerlendirilir:

a) Dönem içinde varlığın piyasa değeri, zamanla veya normal kullanım sonucunda olması beklenenden çok daha fazla azalmıştır.

b) İşletmenin faaliyette bulunduğu teknolojik, ekonomik veya hukuki çevrede veya varlığa ilişkin piyasada, dönem içerisinde işletme üzerinde olumsuz etkisi olan önemli değişiklikler meydana gelmiştir ya da söz konusu değişikliklerin yakın gelecekte gerçekleşmesi beklenmektedir.

c) Dönem içerisinde, piyasa faiz oranları veya yatırımın kârlılığına ilişkin diğer piyasa oranları artmıştır. Söz konusu artışların, varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını önemli ölçüde etkilemesi de muhtemeldir ve yine bu artışlar varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini azaltmaktadır.

ç) İşletmenin net varlıklarının defter değeri, işletmenin bir bütün halindeki tahmini gerçeğe uygun değerinden (bu tür bir tahmin, örneğin, işletmenin tamamının veya bir kısmının potansiyel satışıyla ilgili olarak yapılmış olabilir) daha yüksektir.

d) Varlığın fiziksel hasara uğradığına veya demode olduğuna ilişkin kanıt bulunmaktadır.

e) İşletmeye ilişkin olarak, dönem içerisinde, varlığın mevcut veya gelecekteki öngörülen kullanımını etkileyebilecek önemli düzeyde olumsuz değişiklikler meydana gelmiştir veya bu tür değişikliklerin yakın gelecekte meydana gelmesi beklenmektedir. Bu değişikliklere örnek olarak; varlığın atıl hale gelmesi, varlığın da dâhil olduğu faaliyetin durdurulması veya yeniden yapılandırma planlarının bulunması, varlığın öngörülen tarihten önce elden çıkarılmasının planlanması,

yeniden değerlendirme sonucu varlığın faydalı ömrünün sınırsız değil sınırlı olduğu sonucuna varılması gösterilebilir.

f) İşletme içi raporlamada, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha kötü olduğuna veya olacağına ilişkin kanıt mevcuttur. Bu bağlamda, ekonomik performans faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını içermektedir.

Açıklama:

Değer düşüklüğü zararının ayrılıp ayrılmayacağına belirlenmesinde ilk adım, raporlama dönemi sonunda varlığın değer düşüklüğüne uğradığına dair herhangi bir gösterge olup olmadığının değerlendirilmesidir. İkinci adım olan varlığa ilişkin değer düşüklüğü testi ise yalnızca böyle bir göstergenin mevcut olması halinde yapılır.

Örnek 18.1. Değer Düşüklüğü Göstergeleri

İşletme, eskime oranı çok yüksek bir ambalaj makinesi almıştır. Ambalaj makinalarında yeni geliştirilen bir teknolojinin uygulanmaya başlaması sebebiyle dönem sonunda; ambalaj makinasının ikinci el piyasasındaki fiyatının düştüğü tespit edilmiştir.

Makinanın ikinci el piyasasındaki fiyatının düşmüş olması değer düşüklüğüne ilişkin önemli bir göstergedir. Söz konusu makinenin geri kazanılabilir değerinin defter değerinin altında olabileceğini ve değer düşüklüğü testinin yapılması gerektiğini gösterir.

Soru 18.2. Varlığın değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin bir göstergenin mevcut olması her zaman değer düşüklüğü testi yapmayı gerektirir mi?

Varlığın değer düşüklüğüne uğradığına dair bir göstergenin mevcut olması, her zaman değer düşüklüğü testinin yapılmasını (geri kazanılabilir tutarın tespitini) gerektirmeyebilir.

Bu noktada, önemlilik kavramının dikkate alınması gereklidir. Eğer önceki hesaplamalar varlığın geri kazanılabilir tutarının, defter değerinin önemli ölçüde üstünde olduğunu göstermişse işletme bu farkı ortadan kaldıracak herhangi bir olay gerçekleşmediği takdirde varlığın geri kazanılabilir tutarının tekrar tahmin edilmesine ihtiyaç duymayabilir.

Benzer şekilde varlığın geri kazanılabilir tutarı söz konusu göstergelerden biri veya daha fazlasına karşı duyarlı değilse, varlık değer düşüklüğüne uğramayacaktır. Dolayısıyla işletmenin geri kazanılabilir tutarı tespit etmesine gerek olmayacaktır. Örneğin; faiz oranlarındaki artış değer düşüklüğüne ilişkin önemli bir gösterge olsa bile; varlığın getiri oranının hesaplanmasında kullanılan iskonto oranının piyasa faiz oranından etkilenmemesi durumunda, değer düşüklüğüne yol açmaz.

Paragraf 18.5'de sayılan değer düşüklüğü göstergeleri, tüm durumları içermez işletmelerin varlıklarının değer düşüklüğüne sebep olabileceğini düşündüğü diğer durumları da değerlendirmesi gerekir.

Paragraf 18.6. Varlığın Faydalı Ömrünün, Amortisman veya İtfa Yönteminin ve Kalıntı Değerinin Gözden Geçirilmesi

Varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine dair bir göstergenin bulunması, varlık için herhangi bir değer düşüklüğü zararı kayda alınmayacak olsa bile, söz konusu varlığın geri kalan faydalı ömrünün, amortisman veya itfa yönteminin ve kalıntı değerinin gözden geçirilmesi gerektiğini gösterebilir.

Açıklama:

Paragraf 18.6'da belirtilen değerlendirmeler sonucunda; varlığın faydalı ömrünün veya kalıntı değerinin değiştirilmesi durumunda bu bir muhasebe tahmini değişikliği olacaktır ve değişikliğin gerçekleştiği yıl (ve gelecek yıllar) için amortisman gideri değişiklikleri yansıtacak şekilde düzeltilir.

Örnek 18.2. Kalıntı Değerin ve Amortismanın Düzeltilmesi

İşletme 1 Ocak 2018 tarihinde 60.000 TL'ye makine edinmiştir. Varlığın kalıntı değeri 6.000 TL olup faydalı ömrü 6 yıl olarak belirlenmiştir ve doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak amortismanına tabi tutulmuştur. 31 Aralık 2020 tarihinde varlığın birikmiş amortismanı 27.000 TL'dir. (31 Aralık 2020 tarihinde sona eren yıl için 9.000 TL amortisman gideri dahil)

Dönem sonunda, varlığın ikinci el piyasasındaki değerinin 35.000 TL'den 30.000 TL'ye düştüğü tespit edilmiştir. Bu varlık için değer düşüklüğü testi yapıldığında değer düşüklüğüne uğramadığı 31 Aralık 2020 tarihinde geri kazanılabilir tutarının 34.500 TL olduğu tespit edilmiştir.

Ancak varlığın, kalıntı değeri gözden geçirildiğinde yeni kalıntı değer 4.000 TL olarak hesaplanmıştır. İşletme 2020 yılında muhasebe tahminindeki değişikliği aşağıdaki gibi muhasebeleştirir:

Genel Yönetim Giderleri	500	
		Birikmiş Amortismanlar
		500

31 Aralık 2020 için;

$60.000 - 18.000 (2 \text{ yıllık amortisman}) = 42.000$

$42.000 - 4.000$ (yeni kalıntı değer) $= 38.000$ (31/12/2020 amortismanına tabi defter değeri)

$38.000 / 4 = 9.500$ (2020 için ayrılması gereken amortisman tutarı)

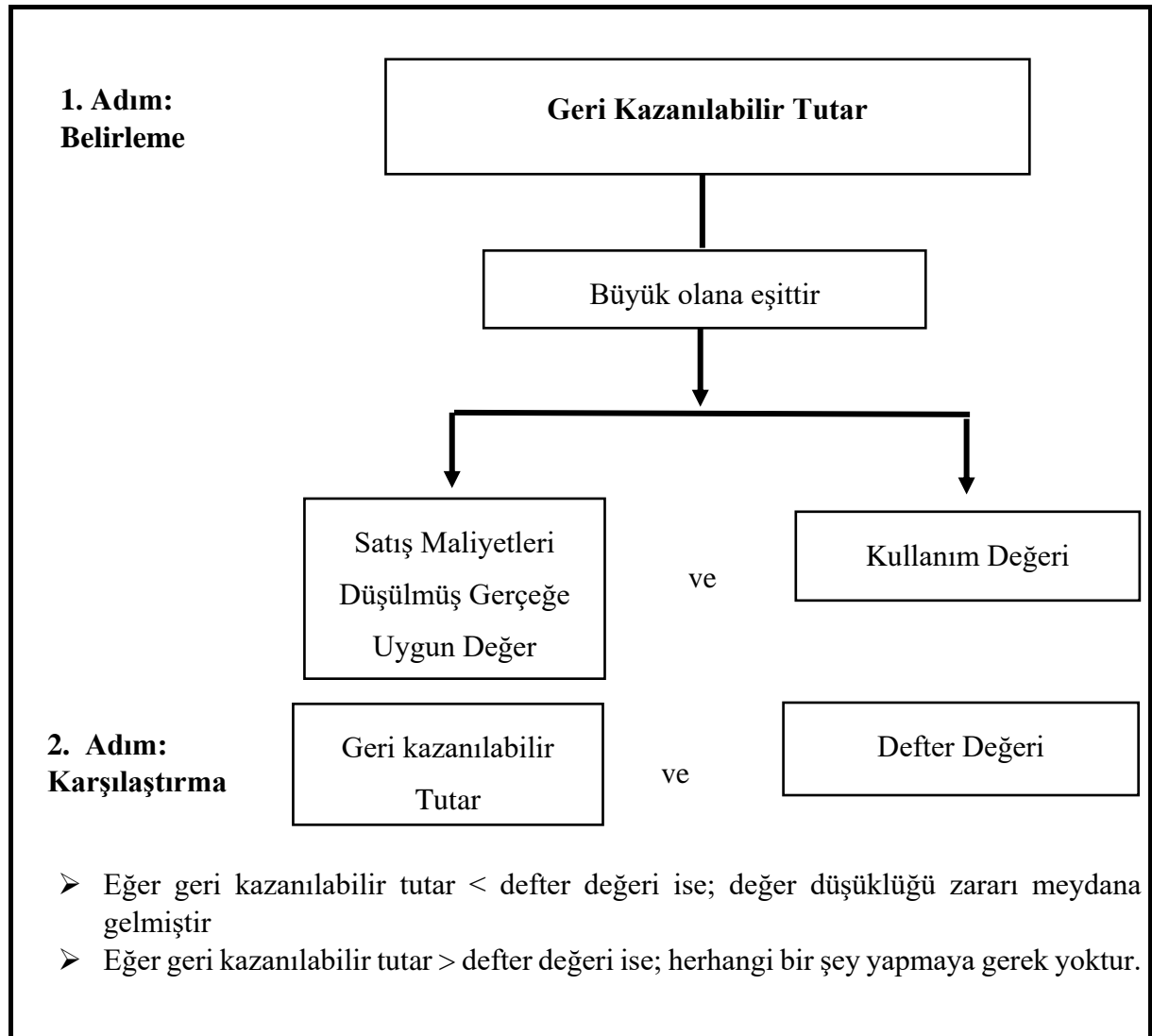
3.4. Geri Kazanılabilir Tutarın Belirlenmesi**Paragraf 18.7. Geri Kazanılabilir Tutarın Belirlenmesi**

Geri kazanılabilir tutar, her bir varlık için ayrı ayrı belirlenir. Ancak bir varlığın geri kazanılabilir tutarının ayrı olarak belirlenemediği durumlarda, varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı hesaplanır. Bir varlığın nakit yaratan birimi, diğer varlıkların veya varlık gruplarının oluşturduğu nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız olarak nakit akışları oluşturan tanımlanabilir en küçük varlık grubudur.

Açıklama:

Değer düşüklüğü, defter değerinin geri kazanılabilir tutarı aşan kısmıdır. Dolayısıyla değer düşüklüğünün hesaplanmasında defter değerinin yanında geri kazanılabilir tutarın da bilinmesi gereklidir.

Geri kazanılabilir tutar ise bir varlığın veya nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır. Dolayısıyla geri kazanılabilir tutarın belirlenmesi için varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinin belirlenip birbiriyle karşılaştırılır.

Şekil 18.3. Geri Kazanılabilir Tutara İndirgeme

Nakit Yaratan Birimler

Geri kazanılabilir tutar ilke olarak her bir varlık için ayrı ayrı belirlenir. Ancak varlık diğer varlıklardan bağımsız olarak nakit girişleri üretemiyorsa, geri kazanılabilir tutarı hesaplanamayacağı için varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin belirlenip, geri kazanılabilir tutarın varlığın ait olduğu nakit yaratan birim için belirlenmesi gerekir.

Soru 18.3. Bir varlığa ilişkin geri kazanılabilir tutarın belirlenemediği durumlar nelerdir?

Bir varlığa ilişkin kullanım değerinin önemli olduğu ve satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerden farklı olacağı tahmin edilmekteyse ve söz konusu varlık, diğer varlıklara ilişkin nakit akışlarından büyük ölçüde bağımsız nakit akışları yaratmıyorsa geri kazanılabilir tutar, sadece varlığın ait olduğu nakit yaratan birimi için belirlenebilir.

Örneğin; aktif bir piyasası olmayan varlıklar için geri kazanılabilir tutarının tespiti oldukça güçtür. Pazar değeri tespit edilemeyen varlığın kullanım değerinin hesaplanması gerekmektedir ancak söz konusu varlıklar tek başlarına nakit yaratamadıkları için kullanım değerinin tespiti de münferit olarak mümkün değildir. Bu durumda varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı tespit edilir.

Örnek 18.3. Tek Bir Varlık İçin Geri Kazanılabilir Tutarın Belirlenememesi

Bir üretim işletmesi, 3 farklı üretim tesisine sahiptir.

1 nolu tesis, 2 nolu tesiste monte edilen parçaları üretmektedir. Dışarıya herhangi bir satışı yoktur.

2 nolu tesiste üretilen ürünlerin ise %70'i, 3 nolu tesise transfer fiyatlandırması üzerinden girdi olarak satılmakta ve tüm kâr marjı 2 nolu tesise geçmekte ; %30'u ise aktif piyasada müşterilere satılmaktadır.

- 1 nolu tesiste üretilen ürünlerin tamamının 2 nolu tesise satılması ve ürünler için aktif piyasanın bulunmaması nedeniyle, geri kazanılabilir tutarın her bir tesis için ayrı belirlenmesi mümkün olmayacaktır. Bu nedenle 1 ve 2 nolu tesis birlikte, bağımsız nakit akışı yaratan en küçük varlık grubu olarak değerlendirilecektir.

- 2 nolu tesisin 3 nolu tesisine sattığı ürünler için aktif piyasanın mevcut olması ve 2 nolu tesisin ürünlerinin bir kısmının da aktif bir piyasada satılması nedeniyle her bir tesisin (2 ve 3 nolu) ayrı bir nakit yaratan birim olarak kabul edilmesi muhtemeldir. Burada dikkat edilmesi gereken husus; eğer iç transfer fiyatları piyasa fiyatlarını yansıtmıyorsa işletmenin kullanım değerini hesaplarken, emsal işlemlerden elde edilebilecek gelecekteki fiyata ilişkin yönetimin en iyi tahmini yansıtacak şekilde, gelecekteki nakit akışlarını düzeltmesi gerekliliğidir.
- **Bu kapsamda 1 ve 2 nolu tesisin birlikte nakit yaratan birim, 3 nolu tesisin ise ayrı bir varlık/nakit yaratan birim olarak değerlendirilmesi makul olacaktır.**

Soru 18.4. Nakit girişi nedir ve varlığın bağımsız nakit girişi sağlayıp sağlamadığı nasıl belirlenir?

Nakit girişleri işletmeye, işletme dışındaki taraflarca yapılan nakit ve nakit benzeri girişlerdir. Bir varlıktan kaynaklanan nakit girişlerinin diğer varlıklardan kaynaklanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız olup olmadığının belirlenmesi esnasında işletmenin;

- *Faaliyetlerinin nasıl izlendiği (ürün kolları, faaliyet yerleri, mahalleri veya bölgeleri vb bazında),*
- *Varlıklarının ve faaliyetlerinin devam ettirilmesine veya elden çıkarılmasına yönelik kararların nasıl verildiği*

gibi unsurlar dikkate alınır.

Örnek 18.4. Nakit Yaratan Birimi Belirleme

Bir şehirler arası otobüs firması yolcularını Ankara Şehirler Arası Otobüs Terminalinden çeşitli semtlere götürecek 5 adet servise ihtiyaç duymuş bu sebeple bir servis şirketi ile anlaşmıştır. Ancak güzergahlardan birinde metro hattının açılmasıyla birlikte rağbet görmemeye başlamış dolayısıyla bu hattın zarar edilmeye başlanmıştır. Ancak servis şirketine 5 ayrı güzergahın da 2 yıl boyunca açık kalacağına dair taahhüt verilmiştir.

Dolayısıyla şirketin herhangi bir güzergahı kapatma seçeneği olmadığından, diğer varlıklardan veya varlık gruplarından gelen nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız olarak tanımlanabilir nakit girişlerinin en düşük seviyesi, beş güzergâhın birlikte yarattığı nakit girişleridir. Her güzergah için nakit üreten birim bir bütün olarak 5 hattın çalıştığı servislerin tamamıdır.

Soru 18.5. Geri kazanılabilir tutar neden satış maliyetleri düşülmüş tutarla kullanım değerinden yüksek olanıdır?

Geri kazanılabilir tutarın; satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerle kullanım değerinden yüksek olanı olmasının sebebi, yönetimin rasyonel seçimler yapacağı varsayımından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki; varlığın kullanımından ya da satışından elde edilecek faydalardan hangisi daha büyük ise işletmenin onu tercih edecek olması beklenir. Örneğin; varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri kullanım değerinden yüksekse işletme varlığı elden çıkarır.

Paragraf 18.8. Varlığın Ait Olduğu Nakit Yaratan Birimin Belirlenmesine Gerek Olmadığı Durumlar

Büyük ölçüde bağımsız nakit girişi oluşturmada dahi varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri defter değerinden yüksekse ya da kullanım değerinin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini önemli ölçüde aşmayacağı değerlendiriliyorsa varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı hesaplanmaz.

Açıklama:

Paragraf 18.8'deki durumun varlığı halinde bireysel olarak varlığın değer düşüklüğüne uğramadığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple bu türden bir varlık için nakit yaratan birimin belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Paragraf 18.9.

Bir varlığın geri kazanılabilir tutarının belirlenemediği durumlarda, nakit yaratan birime ilişkin özel hükümlerin dışındaki aşağıdaki hükümlerde yer alan “varlık” ifadesi “nakit yaratan birim” olarak dikkate alınarak, söz konusu hükümler nakit yaratan birim için uygulanır.

Açıklama:

Paragraf 18.10 ila 18.22’de yer alan hükümler hem tek bir varlık için hem de nakit yaratan birimler için geçerlidir.

Paragraf 18.10.

Bir varlığın hem satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin hem de kullanım değerinin belirlenmesi, her zaman gerekli değildir. Bu tutarlardan biri varlığın defter değerini aşıyorsa, varlık değer düşüklüğüne uğramamıştır ve diğer tutarı tahmin etmeye gerek yoktur.

Açıklama:

İlk belirlenen tutar varlığın defter değerini aşıyorsa varlık zaten değer düşüklüğüne uğramamış olacağı için fayda-maliyet açısından değerlendirildiğinde diğer tutarın belirlenmesi makul olmayacaktır.

Paragraf 18.11.

Bir varlığın kullanım değerinin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini önemli ölçüde aşmayacağı değerlendiriliyorsa, varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri, geri kazanılabilir tutar olarak kullanılabilir. Bu durum, genellikle, elden çıkarmak üzere elde tutulan varlıklar açısından geçerlidir.

Açıklama:

Satış amaçlı elde tutulan varlıklar için geri kazanılabilir tutar olarak, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin kullanılmasının sebebi; bu tür varlıkların kullanımı ile nakit girişi elde edilemeyecek olması ya da elde edilse bile bu tutarın zaten önemsiz düzeyde olacak olmasıdır. Dolayısıyla kullanım değerinin önemsiz düzeyde olacağı tahmin edilen bu tür varlıklar için kullanım değerinin gereksiz maliyete katlanılmasına

sebepl olacađı için satıř maliyetleri dūřūlmūř gerçeđe uygun deđerin esas alınması makul olacaktır.

3.5. Satıř Maliyetleri Dūřūlmūř Gerçeđe Uygun Deđer

Paragraf 18.12. Satıř Maliyetleri Dūřūlmūř Gerçeđe Uygun Deđer

Satıř maliyetleri dūřūlmūř gerçeđe uygun deđer, bir varlıđın, bilgili ve istekli taraflar arasında karřılıklı pazarlık ortamında piyasa řartları çerçevesindeki satıř tutarından, elden çıkarma maliyetleri indirildikten sonra elde edilebilecek tutardır. Bu dođrultuda, karřılıklı pazarlık ortamında yapılmıř bir satıř anlaşmasındaki fiyat veya faal bir piyasadaki fiyat, satıř maliyetleri dūřūlmūř gerçeđe uygun deđere iliřkin gerçeđçi bir kanıt sađlar.

Paragraf 18.13. Varlığın Faal Bir Piyasasının Bulunmadığı Durum

Varlığa ilişkin bir satış anlaşmasının veya faal bir piyasanın bulunmaması durumunda; satış maliyetleri dūřūlmūř gerçeğe uygun değer, aynı sektördeki benzer varlıklara ilişkin yakın geçmişte yapılan işlemlerin sonuçları dikkate alınarak raporlama tarihi itibarıyla, elden çıkarma maliyetleri de dūřūldükten sonra, bilgili ve istekli taraflar arasında karşılıklı pazarlık ortamında yapılacak bir satıştan sonra elde edilebilecek tutarı yansıtan en gerçeğçi bilgiye dayanmak suretiyle ölçölür.

Açıklama:

Satış maliyetleri dūřūlmūř gerçeğe uygun değerin belirlenmesi, “*gerçeğe uygun değerin*” ve “*satış maliyetlerinin*” belirlenerek gerçeğe uygun değerden indirilmesi şeklinde iki bölümden oluşur ve gerçeğe uygun değer varlığın faal piyasası olması ya da özdeş veya benzer bir varlığın faal bir piyasası bulunması durumlarında rahatlıkla belirlenebilmektedir. Ancak varlığın faal bir piyasasının bulunmaması ve özdeş veya benzer bir varlık için gerçeğleşmiş yakın tarihli bir işlemin gerçeğe uygun değerin iyi bir tahmini olmaması durumunda gerçeğe uygun değer BOBİ FRS Bölüm 9 Finansal Araçlar, 27’nci paragrafın c bendi uyarınca değerleme teknikleri uygulanarak belirlenir.

Örnek 18.5. Aktif Piyasada Gerçeğe Uygun Değerin Belirlenmesi

Bir nakliye firmasının filosunda yer alan bir kamyonun defter değeri 250.000 TL'dir. (orijinal maliyet 475.000 TL, birikmiş amortisman 225.000 TL). Kamyonun kalan faydalı ömrü 10 yıl olarak tahmin edilmekte ve tahmini kalıntı değeri 25.000 TL'dir. Bu kamyonun düşük yakıt verimliliği nedeniyle kullanımını önemli ölçüde azaltılmıştır. Aktif bir yeniden satış pazarında benzer kamyonların piyasa fiyatı 230.000 TL olup satış maliyetlerinin 5.000 TL tutacağı tahmin edilmektedir.

Kullanımdaki değişiklik, kamyonun değer düşüklüğüne uğradığına dair dahili bir göstergedir. Kamyonun piyasa fiyatındaki düşüş ise değer düşüklüğünün harici bir göstergesidir.

Aktif bir piyasadaki fiyat gerçeğe uygun değere ilişkin bir tahmin sağlar. İşletmenin, kamyonun kullanımının azaltılması sebebiyle kullanım değerinin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinden yüksek olduğuna inanmak için bir nedeni yoktur. Sonuç olarak, kamyonun geri kazanılabilir tutarı 225.000 TL'dir (230.000-5.000 Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer). İşletme değer düşüklüğüne ilişkin yapması gereken yevmiye kaydı aşağıdaki gibidir:

Sunulan Hizmet Maliyeti	25.000	
	Birikmiş Değer Düşüklüğü	25.000

Soru 18.6. Yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden ölçülen maddi duran varlık için geri kazanılabilir tutarın hesaplanmasına gerek var mıdır?

Gerçeğe uygun değer ölçümü elden çıkarma maliyetlerinin dikkate alınmasını içermez. Bundan dolayı eğer varlığın gerçeğe uygun değeri piyasa değerine eşitse; gerçeğe uygun değer ve satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer arasındaki fark varlığın elden çıkarma maliyetleridir. Bu durumda:

- *Eğer elden çıkarma maliyetleri önemsizse, gerçeğe uygun değer ve satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer arasında önemli bir fark olmayacaktır. Böylece gerçeğe uygun değeri ile ölçülen bir varlıkta, yeniden değerlendirme azalışı, değer düşüklüğü zararından farklı olmayacaktır (kullanım*

değerinin daha küçük olduğunun tahmin edilmesi durumunda). Dolayısıyla yeniden değerlendirilmiş varlığın geri kazanılabilir tutarının tahmin edilmesine gerek kalmayacaktır.

- Eğer elden çıkarma maliyetleri önemliyse, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer, defter değerinden (yani gerçeğe uygun değerden) küçük olacaktır. Bu nedenle, varlığın kullanım değerinin gerçeğe uygun değerinden küçük olup olmadığını belirlemek için varlığın kullanım değerinin belirlenmesi gerekecektir. Kullanım değerinin de yeniden değerlendirilmiş tutardan daha düşük olması durumunda varlık değer düşüklüğüne uğramış olacaktır ve varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarına düşürülmesi gerekecektir.

Bir diğer husus da varlığın gerçeğe uygun değerinin piyasa değerinden farklı bir esasa dayanılarak belirleniyor olması durumudur. Varlığın yeniden değerlendirilmiş değeri geri kazanılabilir tutarından büyük ya da küçük olabilir. Bu durumda da yeniden değerlendirilmiş varlık için değer düşüklüğü testi yapılması gerekir.

Paragraf 18.14. Satış Maliyetleri

Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesaplanmasında, gerçeğe uygun değerden indirilebilecek satış maliyetlerine yasal olarak ödenmesi gereken işlem vergileri ve benzeri diğer ödemeler, varlığı taşıma maliyetleri, varlığın tâbi olduğu bir kısıtlamanın kaldırılması amacıyla katlanılan maliyetler ve varlığı satışa hazır hale getirmek için katlanılan ilave maliyetler örnek olarak gösterilebilir.

Açıklama:

Bir maliyetin “satış maliyeti” olarak gerçeğe uygun değerden indirilebilmesi için ya varlığın satışıyla ya da satılmaya hazır olan varlıkla mutlaka doğrudan ilgili olması gereklidir. Varlığın satışının ardından doğan herhangi bir maliyet, satış sonucunda doğsa bile, elden çıkarma maliyeti olarak kabul edilmez.

Örneğin; varlığın elden çıkarılmasını müteakip, bir faaliyetin azaltılması ya da yeniden yapılandırılmasına ilişkin maliyetler, varlığın elden çıkarılması ile doğrudan ilgili ek maliyetler olmadığından satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesabında indirilecek bir kalem olarak dikkate alınamaz.

Örnek 18. 6. Satış Maliyetleri

İşletmenin sahip olduğu nakit yaratan bir birim, dönem sonundan sonra satılacaktır. Benzer birimin piyasa koşullarında öngörülen satış fiyatı 100.000 TL'dir. Nakit yaratan biriminin satışı sırasında ayrıca aşağıda belirtilen giderlerin oluşacağı belirlenmiştir.

Damga vergisi: 250 TL

İşlemlerin sonuçlanması için ödenen resmi harçlar: 1.000 TL

Y biriminin garanti davaları ile ilgili avukat ücreti: 5.500 TL

Faaliyetle ilgili net nakit çıkışları: 4.000 TL

Nakit yaratan biriminin "satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri" :

Devam eden bir davanın avukatlık ücretleri ve gelecekte beklenen faaliyetle ilgili nakit çıkışları satış işlem maliyetinin bir bölümünü oluşturmazlar ve bu nedenle hesaplamanın dışında tutulurlar. Dolayısıyla nakit yaratan birimin "satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri" 98.750 TL (100.000 TL – 250 TL- 1.000 TL) olarak belirlenir.

3.6. Kullanım Değeri

Paragraf 18.15. Kullanım Değeri Tanımı

Kullanım değeri bir varlıktan elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değeridir.

Açıklama:

Geri kazanılabilir tutarın belirlenmesi için gerekli bir diğer unsur varlığın kullanım değerinin belirlenmesidir. Kullanım değeri, gerçeğe uygun değerden farklı olarak işletmeye özgü bir değer olup işletmenin varlığı kullanması ve elden çıkarması sonucu elde etmeyi beklediği net nakit akışlarının bugünkü değeridir.

Kullanım değerinin hesaplanması; varlığın gelecekte yaratacağı nakit giriş ve çıkışları, bunların bugünkü değerinin hesaplanması ve bunların bugünkü değerinin hesaplanması için iskonto oranının belirlenmesi gibi bir takım tahminlerin yapılmasını gerektirmektedir. Bu hesaplamalar paragraf 18.17 ile 18.23'de yer alan hükümler ve bunlara ilişkin açıklamalarda detaylı olarak açıklanmıştır.

Paragraf 18.16. Kullanım Değeri Yansıttığı Unsurlar

Kullanım değerinin hesaplanmasında aşağıdaki unsurlar dikkate alınır:

- a) İşletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği gelecekteki nakit akışları,
- b) Söz konusu nakit akışlarının tutarında veya zamanlamasında beklenen muhtemel sapmalar,
- c) Paranın zaman değeri (risksiz cari piyasa faiz oranı üzerinden gösterilen),
- ç) Varlığa özgü belirsizliklere katlanmanın bedeli,
- d) Piyasa katılımcılarının, işletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği gelecekteki nakit akışlarının fiyatlandırmasına yansıtacağı diğer unsurlar (örneğin varlığın likiditesinin azalması).

Açıklama:

Paragraf 18.16'nın (b), (ç) ve (d) maddelerinde belirtilen hususlar birer risk unsuru olup kullanım değeri hesaplanırken; gelecekteki nakit akışlarına ilişkin tahminlerde ya da iskonto oranında düzeltme olarak dikkate alınmaları gerekmektedir.

Soru 18.7. Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerın nakit akışlarının bugünkü değere indirgeme metodu kullanılarak hesaplanması durumunda kullanım değerinden farkı nedir?

Satış Maliyetleri Düşülmüş Gerçeğe Uygun Değer	Kullanım Değeri
Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer piyasa katılımcılarının varlığa ilişkin varsayımlarını yansıtır.	Bu değer işletmeye özgü olmasından dolayı varlıktan elde edilecek olan gelecekteki nakit akışlarına ilişkin işletmenin beklentisini yansıtır.
Gerçeğe uygun değerın bugünkü değere indirgeme tekniği uygulanarak hesaplanması durumunda genellikle uygun bir vergi sonrası iskonto oranı kullanılır.	Nakit akışlarının bugünkü değere indirgenmesinde uygun bir vergi öncesi iskonto oranı kullanılır.
İşletmeler, gerçeğe uygun değerın hesaplanmasında bugünkü değer tekniğini uygularken başlangıç noktası olarak piyasa koşullarına göre düzeltilmiş olan kendi bütçe ve tahminlerini kullanırlar.	İşletmeler kendi bütçe ve tahminlerini kullanırlar. İşletmenin bakış açısı ile piyasa katılımcılarının bakış açısı arasında önemli farklar olması durumunda işletme bu durumun gerekçelerini açıklar.
Varlığın performansını artıracak veya iyileştirecek gelecekteki nakit çıkışları veya bu gibi çıkışlardan kaynaklanması beklenen nakit girişlerinin gerçekleşmesi piyasa katılımcıları tarafından bekleniyorsa hesaplamaya dahil edilir.	Varlığın performansını artıracak veya iyileştirecek gelecekteki nakit çıkışları veya bu gibi çıkışlardan kaynaklanması beklenen nakit girişleri kullanım değerinin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

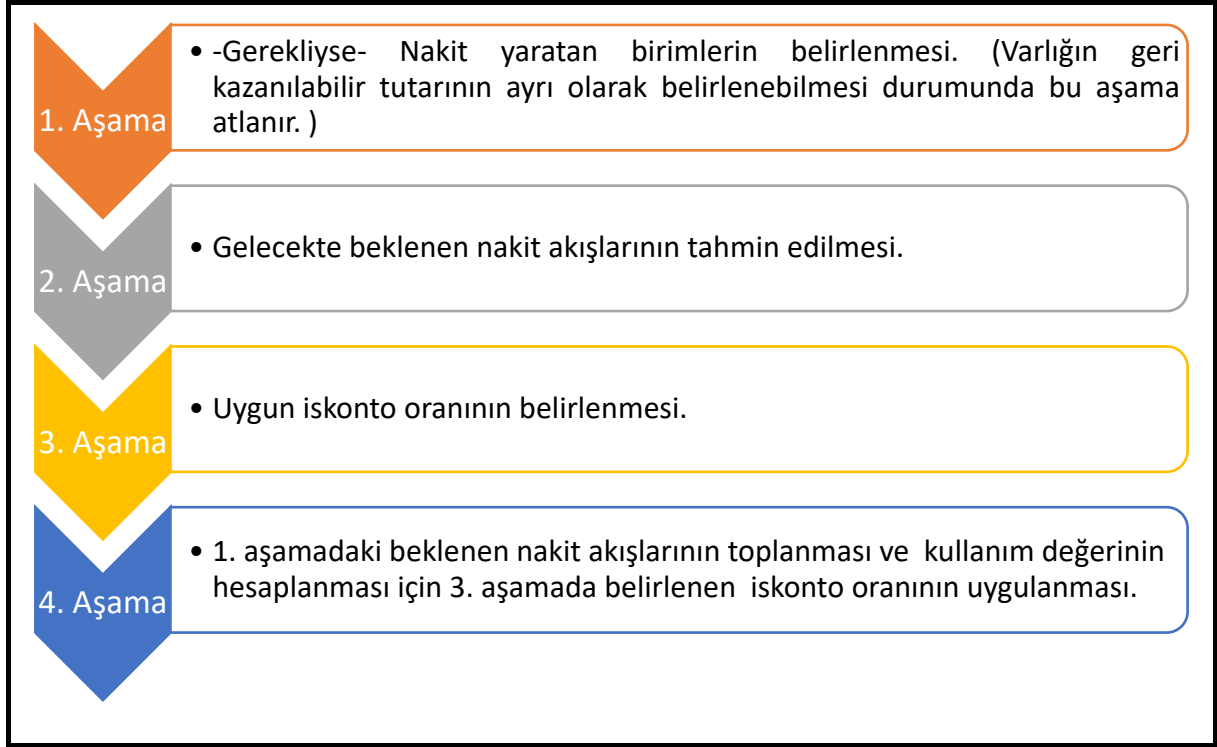
Paragraf 18.17. Kullanım Değerinin Hesaplanması

Kullanım değerinin hesaplanması aşağıdaki adımlardan oluşur:

- Varlığın kullanımı süresince ve nihai olarak elden çıkarılmasından elde edilmesi beklenen nakit giriş ve çıkışlarının tahmini ve
- Söz konusu nakit akışlarına uygun iskonto oranının uygulanması.

Açıklama:

Paragraf 18.17’de kullanım değerinin hesaplanması 2 ana adımdan oluştuğu belirtilmekle birlikte kullanım değeri hesaplanırken aşağıda sıralanan 4 aşama izlenir:

Şekil 18.4. Kullanım Değerinin Belirlenmesi Aşamaları**Paragraf 18.18. Nakit Akışlarında ya da İskonto Oranında Düzeltme**

18.16 paragrafının (b), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen unsurlar, gelecekteki nakit akışlarına ilişkin bir düzeltme ya da iskonto oranına ilişkin bir düzeltme olarak yansıtılabilir. Ayrıca iskonto oranının, genel enflasyonla ilgili fiyat artışlarının etkisini içermesi durumunda gelecekteki nakit akışları da nominal değerleriyle tahmin edilir.

Açıklama:

18.16 paragraflarının (b), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen; nakit akımlarının tutarına ve zamanına ilişkin belirsizlikler ile varlığa özgü belirsizlikler birer risk unsuru olup gelecekteki nakit akışlarına ilişkin tahminlerde ya da iskonto oranında düzeltme olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda risklerin iki defa dikkate alınmasının veya yok sayılmasının önüne geçmek için gelecekte gerçekleşmesi tahmin edilen nakit akışları, iskonto oranının

belirlenme yöntemiyle tutarlı bir şekilde belirlenmeli ve söz konusu riskler için tek bir düzeltme yapılmalıdır.

Soru 18.8. Risk unsurlarına ilişkin iskonto oranında mı nakit akışlarında mı düzeltme yapılması gerektiğine nasıl karar verilir?

İşletme, gelecekteki nakit akışlarının tutarı ve zamanlamasında olabilecek değişikliklerle ilgili beklentilerini yansıtmak için hangi yaklaşımı kabul ederse etsin; elde edilecek sonuç, gelecekteki nakit akışlarının beklenen bugünkü değerini, diğer bir deyişle, her türlü muhtemel sonucun ağırlıklı ortalamasını yansıtır.

BOBİ FRS Bölüm 18'de buna ilişkin bir hüküm bulunmamakla birlikte TMS 36 EK A kullanım değerinin ölçülmesinde, bugünkü değer tekniklerinin kullanımına ilişkin rehberlik sağlar.

TMS 36 EK A'ya göre, işletmeler gelecekteki nakit akışlarının tutar veya zamanlamasındaki muhtemel değişikliklerle ilgili beklentileri yansıtmak için “*geleneksel*” yaklaşım ve “*beklenen nakit akış*” yaklaşımı olmak üzere iki alternatif yöntemden birini benimseyebilirler.

Geleneksel Yaklaşım:

Bugünkü değer hesaplamasında kullanılan geleneksel yaklaşımda, nakit akımı projeksiyonları belirsizlikler için düzeltilmiş uygun iskonto oranı kullanılarak iskonto edilir. Bu yöntemde, iskonto oranının doğru tespit edilmesine büyük önem verilir.

Kıyaslanabilir varlıkların bulunduğu durumlarda; bu yöntemin uygulanması nispeten daha kolaydır. Ancak, geleneksel yöntem, finansal olmayan varlıkların ölçülmesi gibi, piyasası olmayan veya kıyaslanabilecek başka bir kalem bulunmayan varlıklar açısından, karmaşık ölçümler getireceği için uygun olmayabilir.

Beklenen Nakit Akışları:

Bu yaklaşım, bir ölçüm geliştirirken, gerçekleşmesi en muhtemel tek bir nakit akışı yerine, muhtemel nakit akışlarıyla ilgili tüm beklentileri kullanır.

Örneğin, bir nakit akışını gerçekleştireceği tahmin edilen tutar; %10, % 60 ve %30 olasılıkla, sırasıyla 100 TL, 200 TL veya 300 TL olabilir. Beklenen nakit akışı 220 TL'dir $[(0.10 \times 100) + (0.60 \times 200) + (0.30 \times 300)]$.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında işletmeler değerlemeye tabi tuttuğu varlığın özelliklerini de göz önünde bulundurarak uygun yaklaşımı benimseyebilirler.

Örnek 18.7. Riske Göre Düzeltme

İşletme yönetimi, nakit akışlarının olasılık ağırlıklı ortalamasını (beklenen nakit akışları) temsil eden bir dizi nakit akışı tahmin etmektedir. Aşağıdaki tabloda işletmenin bir yıl boyunca beklediği nakit akışları sunulmaktadır. Bir yıllık risksiz faiz oranının % 5 olduğu varsayılmış; aynı risk profiline sahip bir varlık için risk primi % 3 olarak hesaplanmıştır.

Bir Yıl Boyunca Olası Nakit Akışları	Olasılıklar	Olasılık Ağırlıklı Nakit Akışları
500	%15	75
800	%60	480
900	%25	225
Toplam		780

Yöntem 1 — Nakit Akışlarını Riske Göre Düzeltilmesi.

Piyasa verilerinin doğrudan risk düzenlemesinin miktarını göstermesi muhtemel değildir. Ancak, bir varlık fiyatlandırma modeli oranı tahmin etmek için kullanılabilir. Risk primi (% 3), riske göre düzeltilmiş beklenen nakit akışlarını aşağıdaki gibi hesaplamak için kullanılabilir:

Riske göre düzeltilmiş beklenen nakit akışları = 758 ($780 \times (1.05/1.08^*)$)

* % 5 risksiz oranın riske göre ayarlanmış iskonto oranına bölümü = %8 (%5 risksiz faiz oranı + %3 risk primi)

Kullanım değeri = risksiz oranla iskonto edilmiş riske uyarlanmış nakit akışları = 758 TL / 1,05 = 722 TL.

Yöntem 2 — İskonto Oranın Riske Göre Düzeltilmesi.

Riske göre düzeltilmiş iskonto oranı = % 8 (% 5 risksiz oran + % 3 risk primi)

Kullanım değeri = 722 TL (780 PB / 1,08).

Paragraf 18.19. Gelecekteki Nakit Akışlarının Tahmini

Kullanım değerinin hesaplanmasında ilk aşamayı oluşturan gelecekteki nakit akışlarının tahmini aşağıdakileri içerir:

- a) Varlığın kullanımından sağlanacak nakit girişlerine ilişkin tahminler,
- b) Varlığı kullanıma hazır hale getirmek için yapılan nakit çıkışları dâhil olmak üzere, varlığın kullanımından sağlanacak nakit girişlerinin elde edilmesi için gereken gelecekteki nakit çıkışları ve varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen veya makul ve tutarlı bir temele dayalı olarak varlığa atfedilebilen nakit çıkışlarına ilişkin tahminler ve
- c) Varlığın, faydalı ömrü sonunda, piyasa şartlarında karşılıklı pazarlık ortamında elden çıkarılması sonucunda elde edilmesi (veya ödenmesi) beklenen net nakit akışları

Açıklama:

Kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılacak olan nakit akış projeksiyonları, ilgili varlığın geriye kalan yararlı ömrü boyunca var olacak ekonomik koşullara ilişkin yönetimin yaptığı en iyi tahminleri içeren mantıklı ve desteklenebilir varsayımlara dayandırılmalıdır.

Soru 18.9. Gelecekteki nakit akışlarına ilişkin yönetimin yapacağı tahminler sonuçları objektiflikten uzaklaştırır mı?

Nakit akım projeksiyonlarına ilişkin tahminlerin; makul varsayımlara dayandırılması gerekmektedir.

- *Koşullar değişmediği sürece varsayımların geçmişteki olaylarla tutarlı olması gerekmektedir. Bu nedenle; abartılı gelir büyüme oranları, abartılı maliyet tasarrufları ya da makul olmayan ekonomik ömür gibi tahminler kullanılmamalıdır. Örneğin; son 10 yılın büyüme oranı ortalaması %8 iken, geçen yılın büyüme oranının %20'ye çıkmış olması durumunda, geçen yıldaki ekstra büyümeye neden olan faktörlerin sürdürülebilir olmadığı sürece, gelecekteki büyüme oranını %8 veya biraz fazlası olarak tahmin etmek makul olacaktır.*

- *Gelecekteki nakit akışlarına ilişkin tahminlerin mutlaka en son bütçelere dayandırılması gerekmektedir.*
- *Bununla birlikte her ne kadar işletme verileri dikkate alınsa da sektör verileriyle yapılan tahminler desteklenmelidir.*

Bu şekilde yapılacak olan tahminler en nesnel sonuçları verecektir.

Paragraf 18.20. Tahminler ve Geleceğe Yönelik Bütçeler

Nakit akışlarını tahmin etmek için, varsa, geleceğe yönelik finansal bütçeler veya tahminler kullanılabilir. Bu bütçe veya tahminlerin kapsadığı dönemlerin de ötesinde bir nakit akış tahmininde bulunmak için, bunlara dayalı olarak yapılan tahminler, ileriki yıllar için, uygun bir büyüme oranı (artan, sabit veya azalan) kullanılmak suretiyle genişletilebilir.

Açıklama:

Objektif ve gerçekçi sonuçların ortaya konulabilmesi için kullanım değerinin hesaplanmasında yönetimin gelecekteki nakit akışlarına ilişkin yapmış olduğu tahminleri en son bütçe ve tahminlere dayandırması gerekmektedir.

Soru 18.10. Nakit akışlarının tahminleri kaç yıllık yapılmalıdır?

BOBİ FRS'de nakit akış tahminlerinin kaç yıllık olacağına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak TMS 36'da, nakit akış tahminlerinin daha uzun bir dönemin kullanılması gerektiğine ilişkin haklı gerekçeler bulunmadığı sürece, en fazla 5 yıllık olması gerektiği belirtilmektedir. TMS 36'nın nakit akımlarının belirlenmesinde azami 5 yıllık dönem olarak belirlenmesinin sebebi, daha uzun dönemler için ayrıntılı ve güvenilir bilgilerin genellikle mevcut olmamasıdır.

Soru 18.11. İşletme yönetiminin 5 yıldan uzun bir periyot için nakit akışlarına ihtiyaç duyması durumunda ne yapması gerekmektedir?

Böyle bir durumda işletme yönetimi, nakit akışlarının güvenilir olduğundan eminse ve geçmiş deneyimler bunu destekliyorsa, 5 yıldan daha uzun bir dönemi kullanabilir. En güncel finansal bütçelerin kapsadığı dönemden sonraki dönemlere ilişkin nakit akışlarının tahmininde sabit veya azalan büyüme oranları kullanılmalıdır.

Soru 18.12. Güncel finansal bütçelerin kapsadığı dönemden sonraki dönemlere ilişkin nakit akışlarının tahmininde sabit veya azalan büyüme oranları kullanılmasının sebebi nedir?

Koşulların olumlu olması ve büyüme oranının artan şekilde devam etmesi durumunda; piyasaya yeni rakipler girecek olması ve bu nedenle ortalama büyüme oranlarından daha yüksek bir oranın sürdürülmesinin mümkün olmamasıdır.

Aynı sebeple; büyüme oranı varlığın kullanıldığı piyasadaki ortalama büyüme oranından daha büyük olmamalıdır.

Örnek 18.8. Nakit Akışlarının Tahmini

31 Aralık 2020 tarihinde işletme kalan faydalı ömrü 7 yıl olan bir varlığın kullanım değerini hesaplamak için varlıktan elde edilecek nakit akışları hesaplanmaktadır.

İşletme son bütçe verilerine göre 5 yıl içinde varlıktan;

- İlk 3 yıl 5.000 TL sonraki 2 yıl 4.000 TL nakit girişi sağlayacağını tahmin etmektedir.
- Tahminlerini dayandırdığı bütçelerin kapsadığı 5 yıldan sonraki dönem içinse nakit akışlarının ilk yıl %8 sonraki yıl %10 azalacağı tahmin etmektedir.
- İskonto oranı %15 hurda değer 2.000 TL'dir.

Buna göre söz konusu varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılacak nakit akış tahminleri ve bugünkü değerleri aşağıdaki gibidir:

Yıl	Tahmin Dayanağı	Net Nakit Akışı	Bugünkü Değer Faktörü ¹	Nakit Akışlarının Bugünkü Değeri
2021	Bütçe	5.000	0.869565	4.347,85
2022	Bütçe	5.000	0.756144	3.780,71

¹ Bugünkü değer faktörü; “i” iskonto oranı ve “n” iskonto dönemi olmak üzere $1/(1+i)^n$ formülü ile hesaplanmaktadır.

2023	Bütçe	5.000	0.657516	3.287,58
2024	Bütçe	4.000	0.571753	2.287,01
2025	Bütçe	4.000	0.497177	1.988,70
2026	-%8	3.680	0.432328	1.590.96
2027	-%10	3.312	0.375937	1.245,10
2027	Bütçe	2.000	0.375937	751,87
Kullanım Değeri				19.279,78

Paragraf 18.21. Muhtemel Nakit Akışları

Gelecekteki nakit akışları, varlığın mevcut durumu göz önünde bulundurularak tahmin edilir. Gelecekteki nakit akışlarının tahmininde; henüz taahhüt edilmemiş gelecekteki bir yeniden yapılandırmadan ya da varlığın performansının geliştirilmesinden kaynaklanması beklenen tahmini nakit akışları dikkate alınmaz. Ayrıca, gelecekteki nakit akışlarının tahminleri, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları ile gelir üzerinden alınan vergilere ilişkin ödeme ve iadeleri içermez.

Açıklama:

Gelecekteki nakit akışlarının varlığın mevcut durumu için tahmin edilmesi gerektiği genel kuralından dolayı bu tahminler; işletmenin henüz taahhüt etmediği gelecekteki bir yeniden yapılanma veya varlığın performansını artırma veya iyileştirmeden kaynaklanması beklenen gelecekteki nakit giriş veya çıkışlarını içermez.

Yeniden yapılandırmanın sonuçlarının nakit akımlarına dâhil edilmesine ilişkin yasaklama, sadece işletmenin taahhüt altına girmediği planlar için geçerlidir. İşletme yeniden yapılandırma taahhüdü altına girdiğinde, işletmenin geleceğe ilişkin nakit giriş ve çıkış tahminleri yeniden yapılandırmadan kaynaklanacak maliyet tasarrufları ve diğer faydaları yansıtacaktır.

Ayrıca bazı varsayımların etkilerinin iki defa dikkate alınmasının veya yok sayılmasının önüne geçmek için gelecekte gerçekleşmesi tahmin edilen nakit akışları, iskonto oranının belirlenme yöntemiyle tutarlı bir şekilde yapılan varsayımları yansıtmalıdır. Değer düşüklüğü testine tabi tutulan bir varlığın gelecekteki nakit akım tahminleri, finansal faaliyetlerden kaynaklanan nakit giriş veya çıkışlarını da kapsamaz. Bu nedenle paranın zaman değeri, gelecekte gerçekleşmesi tahmin edilen nakit akışlarının iskonto edilmesiyle zaten dikkate alındığından, bu nakit akışları finansal faaliyetlerden kaynaklanan nakit girişlerini veya çıkışlarını hariç tutar.

Benzer şekilde, gelir vergisi tahsilatları ya da ödemelerinden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları da gelecekteki nakit akışlarının tahmininde dikkate alınmaz. İskonto oranı vergi öncesi belirlendiğinden, gelecekteki nakit akışları da vergi öncesi tahmin edilir ve bu şekilde iskonto oranı ile nakit akımlarının aynı esasa göre tahmin edilmesi sağlanır.

3.7. İskonto Oranı

Paragraf 18.22. İskonto Oranının Belirlenmesi

Bugünkü değer hesaplamasında kullanılan iskonto oranı (oranları), aşağıdakilere ilişkin cari piyasa değerlendirmelerini yansıtan vergi öncesi orandır (oranlardır):

- a) Paranın zaman değeri (risksiz cari piyasa faiz oranı üzerinden gösterilen),
- b) Gelecekteki nakit akış tahminlerinin belirlenmesi sırasında göz önünde bulundurulmamış olan varlığa özgü riskler.

Açıklama:

Kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan bir diğer unsur nakit akışlarının bugünkü değerinin hesaplanmasında kullanılacak iskonto oranıdır.

İskonto oranının temel unsuru; belirli bir tarihteki tüm değer düşüklüğü testleri için aynı olacak cari piyasa oranı olup bu orana daha sonra eklenecek varlığa özgü riskler de iskonto oranının ikinci unsurunu oluşturur. Ancak bu riskler nakit akışlarına da eklenmiş olabilir, böyle bir durumda riskin iki kez eklenmemesine dikkat edilmelidir.

Bu kapsamda, iskonto oranı; paranın zaman değerini ve varlığa özgü risklere ilişkin cari piyasa değerlendirmesini yansıtan vergi öncesi oranı olarak tanımlamak mümkündür.

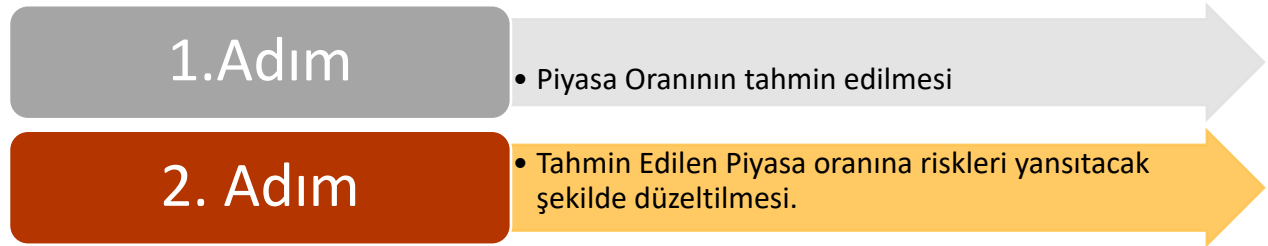
Soru 18.13. Paranın zaman değerini ve varlığa özgü risklere ilişkin cari piyasa değerlendirmesini yansıtan vergi öncesi oran nasıl bulunur?

Paranın zaman değeri ile varlığa özgü risklere ilişkin cari piyasa değerlendirmesini yansıtan oran; yatırımcıların tutar, zaman ve risk profili açısından işletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği nakit akışlarıyla aynı düzeyde nakit akışları yaratan bir yatırım yapmış olmaları durumunda elde etmeyi bekleyecekleri kazançtır. Bu oran,

- Benzeri varlıklar için cari piyasa işlemlerindeki zımni bir oran üzerinden veya
- Hizmet potansiyeli ve riskleri açısından benzer bir varlığa sahip halka açık bir işletmenin ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti (WACC) üzerinden tahmin edilir.

Soru 18.14. Piyasadan iskonto oranına ulaşamadığı durumda, iskonto oranı nasıl belirlenir?

İşletmeler piyasa verilerinden iskonto oranına ulaşamadıklarında 2 adımda uygun iskonto oranını belirlerler.

1. Adım işletme aşağıdakileri dikkate alarak bir piyasa oranı tahmin eder:

- İşletmenin ağırlıklı ortalama sermaye maliyetini (sermaye varlığı fiyatlandırma modelini kullanarak)
- İşletmenin artan borçlanma oranı; ve
- Diğer piyasa borçlanma faiz oranlarını.

2. Adım Piyasa oranı tahmin edildikten sonra, bu oran aşağıdakileri yansıtacak şekilde düzeltilir:

- Piyasanın tahmini nakit akışlarıyla ilişkili riskleri nasıl değerlendireceği (örneğin, ülke, para birimi ve fiyat riski); ve
- Nakit akışları ile ilgili olmayan veya nakit akışlarının düzeltilmediği risklerin hariç tutulması.

Uygun iskonto oranının belirlenmesinde dikkat edilmesi gerekli bir diğer husus Paragraf 18.18'de belirtilen enflasyon etkisinin dikkate alınmasıdır. Gelecekteki nakit akış tahminleri ve iskonto oranı, genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışları ile ilgili tutarlı varsayımları yansıtır. Bu nedenle enflasyonun etkisi iki şekilde dikkate alınır:

- İskonto oranının, genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışlarının etkisini içermesi durumunda, gelecekteki nakit akışları nominal olarak tahmin edilir.
- İskonto oranının genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışlarının etkisini içermemesi durumunda ise, gelecekteki nakit akışları enflasyon etkilerinden arındırılmış gerçek değerlerinden tahmin edilir (ama gelecekteki fiyat artışları veya azalışlarını içerir).

Örnek 18.9. Kullanım Değerinin Belirlenmesi

Bir nakliye firmasının filosunda yer alan bir kamyonun defter değeri 250.000 TL'dir. (orijinal maliyet 475.000 TL birikmiş amortisman 225.000 TL). Kamyonun kalan faydalı ömrü 10 yıl olarak tahmin edilmekte ve tahmini kalıntı değeri 25.000 TL'dir. Aktif bir yeniden satış pazarında benzer kamyonların piyasa fiyatı 230.000 TL olup satış maliyetlerinin 5.000 TL tutacağı tahmin edilmektedir. (Örnek 18.5 ile aynı)

İşletme kamyonu ilişkin yakıt verimliliği sorununu çözmüş ve kamyonun kullanımında herhangi bir kısıtlama yapmamıştır. Bu sebeple geri kazanılabilir tutarın belirlenmesi için kullanım değerini hesaplaması gerekmektedir.

İşletmenin kamyonun kalan faydalı ömrü içerisinde yıllar itibarıyla beklediği nakit akışları aşağıdaki gibi olup uygun vergi öncesi iskonto oranını %14 olarak hesaplamıştır.

Yıllar	Tahmini Nakit Akışları	Bugünkü değer Faktörü	Nakit Akışlarının Bugünkü Değeri
2021	50.000	0.877193	43.859,64
2022	50.000	0.769468	38.473,37
2023	45.000	0.674972	30.373,71

2024	45.000	0.592080	26.643,61
2025	40.000	0.519369	20.774,74
2026	40.000	0.455587	18.223,46
2027	42.000	0.399637	16.784,76
2028	42.000	0.350559	14.723,48
2029	40.000	0.307508	12.300,31
2030	40.000	0.269744	10.789,75
2030	25.000	0.269744	6.743,59
			239.690,47

Kullanım Değeri	239.690,47
Satış Maliyetleri Düşölmüş Gerçeğe	225.000
Uygun Değer	
Geri Kazanılabılır Tutar	239.690,47
Defter Değeri	250.000
Değer Düşöklüğü Zararı	10.309,52

Sunulan Hizmet	10.309,52
Maliyeti	
Birikmiş Değer	10.309,52
Düşöklüğü	

3.8. Şerefiye ve Nakit Yaratan Birimin Defter Değeri

Paragraf 18.23. Şerefiye

Şerefiye değer düşöklüğü testine tâbi tutulmaz.

Açıklama:

Finansal tablolara yansıtılan şerefiye, iş birleşmesi sonucu ortaya çıkan satın alınan varlıklar ve yükümlülüklerin net gerçeğe uygun değeri ile birleşme maliyetleri arasındaki olumlu farktır.

Bu kapsamda şerefiye diğer varlıklardan bağımsız nakit akımı yaratamadığından değer düşüklüğü testine tabi tutulacak olsa dahi tek başına değer düşüklüğü testine tabi tutulamayacağı için şerefiyenin elde edildiği tarihten itibaren birleşmenin sinerjisinden yarar sağlaması beklenen nakit yaratan birim veya birimlere dağıtılması gerekmektedir.

Ayrıca şerefiyenin hangi nakit yaratan birimlere dağıtılacağına karar verirken, işletme yönetiminin şerefiyeyi nasıl izlediği dikkate alınarak çeşitli tahminlerde bulunması gerekmektedir.

Söz konusu zorluklar nedeniyle BOBİ FRS'nin uygulama kapsamı da göz önünde bulundurulduğunda; kolaylaştırıcı bir uygulama olarak şerefiye değer düşüklüğü testinden muaf tutulmuştur. Şerefiye BOBİ FRS Bölüm 21 İş Birleşmeleri Paragraf 27 uyarınca itfaya tabi tutulmuş olup, faydalı ömrünün güvenilir şekilde ölçülemediği durumda 10 yılda itfa edilir.

Paragraf 18.24. Nakit Yaratan Birimin Defter Değerinin Hesaplanması

Bir nakit yaratan birimin defter değeri;

- a) Nakit yaratan birimle doğrudan ilişkilendirilebilen veya mantıklı ve tutarlı bir şekilde söz konusu birime dağıtılabilen ve
- b) Nakit yaratan birimin kullanım değerinin belirlenmesi sırasında dikkate alınan gelecekteki nakit girişlerini oluşturan, varlıkların defter değerlerini içerir.

Açıklama:

Varlığın ait olduğu nakit yaratan birimi belirledikten sonra söz konusu nakit yaratan birimin defter değeri belirlenmelidir. Nakit yaratan birimin defter değeri belirlenirken; doğrudan nakit yaratan birimle ilgisi bulunan ve geri kazanılabilir tutarı ölçmede kullanılan ve nakit akışına katkıda bulunan tüm varlıklar dâhil edilmelidir. Geri

kazanılabilir tutarın ölçümü ve bu varlıkların defter değerinin ölçümü arasında tutarlılık olmalıdır.

Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı söz konusu nakit yaratan birime ilişkin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerle kullanım değerinden yüksek olanıdır ve tek bir varlık için geri kazanılabilir tutarın belirlenmesinde uyulan ilkeler esas alınarak aynı şekilde belirlenir.

Paragraf 18.25. Şerefiyenin, Nakit Yaratan Birimin Defter Değerine Dâhil Edilmemesi

18.24 paragrafında yer alan şartları sağlasa dahi, herhangi bir şerefiye tutarı nakit yaratan birimin defter değerinin hesabında dikkate alınmaz. Dolayısıyla bir varlığa ilişkin değer düşüklüğünün, bu varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı hesaplanarak tespit edildiği durumlarda, söz konusu nakit yaratan birimle ilişkilendirilebilen ya da bu birime dağıtılabilen bir şerefiye tutarı söz konusu olsa da ilgili nakit yaratan birimin defter değerine ilgili şerefiye tutarı dâhil edilmez. Bu itibarla söz konusu nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin bir göstergenin mevcut olduğu bir durumda bu birim, şerefiye tutarı dâhil edilmemiş defter değeri ile geri kazanılabilir tutarı karşılaştırılarak değer düşüklüğü testine tâbi tutulur.

Açıklama:

Şerefiye paragraf 18.23 uyarınca değer düşüklüğüne tabi olmadığı için bir nakit yaratan birimle doğrudan ilişkilendirilse dahi nakit yaratan birim değer düşüklüğü testine tabi tutulurken şerefiye tutarı dikkate alınmamalıdır.

Paragraf 18.26. Yükümlülüklerin Defter Değeri

Ayrıca geri kazanılabilir tutarın kayda alınan bir yükümlülük dikkate alınmadan belirlenemediği durumlar hariç olmak üzere, nakit yaratan birimin defter değeri kayda alınan herhangi bir yükümlülüğün defter değerini içermez

Açıklama:

Geri kazanılabilir tutar belirlenirken; borç olarak kaydedilen yükümlülüklerle ilgili nakit çıkışları dikkate alınmamaktadır. Defter değeri ile geri kazanılabilir tutarın

belirlenmesinde tutarlı olmak amacıyla nakit yaratan birimin defter değeri herhangi bir borcun defter değerini içermemelidir.

Örnek 18. 10. Nakit Yaratan Birimin Defter Değerinin Hesaplanması

İşletmenin sahip olduğu bir üretim tesisi tek bir nakit yaratan birim olarak belirlenmiş olup söz konusu tesiste yer alan varlık ve borçların defter değerleri aşağıdaki gibidir.

Birim

• Montaj makinası	100.000
• Boya makinası	65.000
• Ambalaj makinası	40.000
• Makine ve cihazların kurulum masrafları	5.500
• Şerefiye	18.000
• Borçlar	10.000
• Karşılıklar (örneğin garanti karşılıkları)	8.000

Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı 230.000 TL olarak belirlenmiştir.

Nakit yaratan birimin defter değeri olan 210.500 TL hesaplanırken; nakit yaratan birime tahsis edilen 18.000 TL tutarındaki şerefiye ve yükümlülükler hariç tutulur; tesisin amaçlanan fonksiyonu yerine getirebilmesi için yapılmış olan bütün mantıklı ve gerekli satın alma ve kurulum maliyetleri dahil edilir. Bu örnekte geri kazanılabilir tutar defter değerinden yüksek olduğu için bir değer düşüklüğü zararı gerçekleşmemiştir ve bir dahaki raporlama zamanına kadar birim defter değerinden gösterilmeye devam edilecektir.

Soru 18.15. Paragraf 18.26'da hariç tutulmuş olan geri kazanılabilir tutarın belirlenmesinde dikkate alınacak olan yükümlülükler nelerdir?

Nakit yaratan birimin elden çıkarılmasının; alıcının bir borcu üstlenmesi şartına bağlı olduğu durumlarda söz konusu yükümlülük varlığın geri kazanılabilir tutarının hesabına dahil edilir. Böyle bir durumda, nakit yaratan birimin elden çıkarma maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri nakit yaratan birimin varlıkları ile ilgili borçların, elden

çıkarma maliyetleri düşüldükten sonraki satış fiyatıdır. Nakit yaratan birimin defter değeri ile geri kazanılabilir tutarının tutarlı olması ve karşılaştırılan sonuçların anlamlı olması adına; nakit yaratan birimin hem kullanım değerinin hem de defter değerinin belirlenmesi esnasında ilgili borcun defter değeri düşülür.

Örnek 18.11. Yükümlülüklerin, Nakit Yaratan Birimin Defter Değerine Dahil Edilmesi

Bir şirket, mevzuatın maden çalışmaları tamamlandıktan sonra iş sahibinin alanı tekrar doldurmasını gerektirdiği bir ülkede maden işletmektedir. Restorasyon maliyeti, madencilik faaliyetlerine başlamadan önce yüzeyden kaldırılması gereken toprağın geri yerine konulmasını da içerir. Yüzey toprağı kaldırılır kaldırılmaz, yerine koyma maliyeti için karşılık ayrılır. Anılan tutar madenin maliyetinin bir parçası olarak muhasebeleştirilir ve madenin yararlı ömrü boyunca amortismanına tabi tutulur. Restorasyon maliyetleri için ayrılan karşılığın defter değeri 500 TL olup, söz konusu tutar restorasyon maliyetlerinin bugünkü değerine eşittir. İşletme değer düşüklüğü açısından söz konusu madeni test eder. Madenin nakit yaratan birimi, bir bütün olarak madenin kendisidir. İşletme, madenin 800 TL civarında bir fiyattan satın alınmasına yönelik çeşitli teklifler almıştır. Bu fiyat, alıcının yüzey toprağının yerine konulmasına ilişkin yükümlülüğü kabul ettiğini gösterir. Madeni elden çıkarma maliyetleri önemsizdir. Madenin kullanım değeri, restorasyon giderleri hariç olmak üzere, yaklaşık 1.200 TL'dir. Madenin defter değeri ise 1,000 TL'dir. Nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri 800 TL'dir. Bu tutar, önceden karşılık ayrılmış restorasyon maliyetlerini de dikkate alır. Sonuç olarak, nakit yaratan birimin restorasyon maliyetleri dikkate alındıktan sonraki kullanım değerinin 700 TL (1.200 TL - 500 TL) olduğu tahmin edilir. Nakit yaratan birimin defter değeri 500 TL olup, madenin defter değerinden (1,000 TL) restorasyon maliyetleri için yapılan karşılığın defter değerinin (500 TL) düşülmesiyle bulunur. Bu nedenle, nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı defter değerini aşar.

3.9. Değer Düşüklüğünün Kaydı

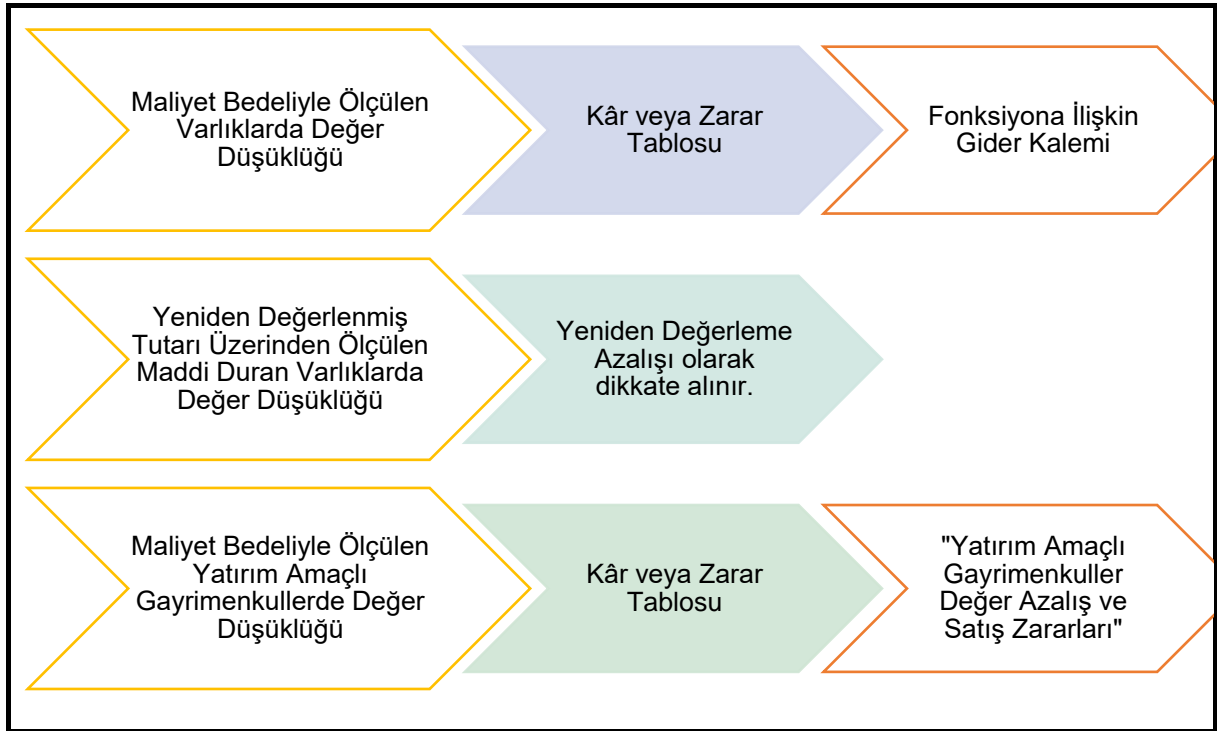
Paragraf 18.27. Tek Bir Varlık İçin Değer Düşüklüğü Zararının Finansal Tablolara Alınması

Bireysel olarak değer düşüklüğü testine tâbi tutulan ve maliyet bedeliyle ölçülen varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararları kâr veya zarara yansıtılır. Ancak yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden ölçülen maddi duran varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararları “Maddi Duran Varlıklar” bölümüne göre yeniden değerlendirme değer azalışı olarak dikkate alınır. Kâr veya zarara yansıtılan değer düşüklüğü zararları Kâr veya Zarar Tablosunda varlığın kullanıldığı işletme fonksiyonuna ilişkin giderlerin yansıtıldığı kalemlerde gösterilir. Örneğin, pazarlama bölümüyle ilgili olarak kullanılan varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararı “Pazarlama Giderleri” kaleminde, üretim bölümüyle ilgili kullanılan varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararı ise “Satışların Maliyeti” kaleminde gösterilir. Maliyet bedeli üzerinden ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin değer düşüklüğü zararı ise Diğer Faaliyetlerden Giderler altında “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Değer Azalış ve Satış Zararları” kaleminde gösterilir.

Açıklama:

Varlığın defter değerininin, geri kazanılabilir tutarını aşması durumunda varlık değer düşüklüğüne uğramıştır. Bu durumda varlığın defter değerini geri kazanılabilir tutarına indirmek suretiyle varlığa ilişkin değer düşüklüğü ayrılması gerekir.

Söz konusu değer düşüklüğünün finansal tablolarda nasıl ve nerde gösterileceği; varlığın değerlendirme yöntemine göre farklılık göstermektedir. Paragraf 18. 27’de hükme bağlanan bu durum aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:

Şekil 18.5. Değer Düşüklüğü Zararının Finansal Tablolara Yansıtılması

Burada dikkat edilmesi gereken husus yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden izlenen maddi duran varlık kalemi için daha önceden özkaynaklarda “yeniden değerlendirme yedeğinde” bir tutar olması durumunda değer düşüklüğünün önce bu tutardan düşülmesi, daha sonra kalan tutarın kâr veya zarar tablosuna aktarılması gerektiğidir.

Örnek 18.12. Maliyet Bedeli Üzerinden İzlenen Varlıklarda Değer Düşüklüğünün Finansal Tablolara Alınması

Bir işletme 1 Ocak 2020 tarihinde 1.000.000 TL'ye genel müdürlük binası almıştır. İşletme bina için maliyet modelini kullanmaktadır. Kalıntı değeri sıfır olan bina için 20 yıl üzerinden doğrusal amortisman yöntemine göre amortisman ayrılmaktadır. 31 Aralık 2024 yılında emlak piyasasındaki olumsuz gelişmeler nedeniyle, binanın gerçeğe uygun değerinde önemli bir azalma meydana gelmiş ve 700.000 TL'ye düşmüştür, satış maliyetleri 30.000 TL'dir. Gelecekteki nakit akışlarının iskonto edilmiş net bugünkü değeri ise 680.000 TL'dir.

Geri kazanılabilir tutar 680.000 TL'dir. [satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerle (670.000 TL= 700.000-30.000) kullanım değerinden (680.000) büyük olan]. Bu nedenle, yüksek olan defter değeri ile [750.000 TL= (1.000.0000 - (1.000,000/20)

x 5)], düşük olan geri kazanılabilir tutar (680.000 TL) arasındaki fark değer (70.000 TL) düşüklüğü zararı olarak kabul edilmektedir. Aşağıdaki kayıt yapılı:

Genel Yönetim Gideri	70.000	
	Maddi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı	70.000

Örnek 18 .13. Yeniden Değerlenmiş Değeri Üzerinden İzlenen Varlıklarda Değer Düşüklüğünün Finansal Tablolara Alınması

İşletmenin bina için yeniden değerlendirme modelini kullanıyor olması haricinde tüm varsayımlar bir önceki örnekle aynıdır. 31 Aralık 2024 itibarıyla, binanın net defter değeri 750.000 TL'dir. Bu bina için "Yeniden Değerleme Farkları" hesap bakiyesi 50,000 TL'dir.

680,000 TL geri kazanılabilir tutar, 750.000 TL defter değerinden daha düşük olduğu için 70.000 değer düşüklüğü zararı olarak kabul edilmektedir. Aşağıdaki kayıt yapılı:

Yeniden Değerleme Değer Artış Fonu	50.000	
Genel Yönetim Gideri	20.000	
	Maddi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı	70.000

Paragraf 18.28. Nakit Yaratan Birim İçin Değer Düşüklüğü Zararının Muhasebeleştirilmesi

Benzer şekilde nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının defter değerinden düşük olması durumunda nakit yaratan birim için değer düşüklüğü zararı kayda alınır. Söz konusu değer düşüklüğü zararı nakit yaratan birime ait varlıkların (şerefiye dışındaki) defter değeriyle orantılı olarak ilgili varlıklara dağıtılır. Bu kapsamda, varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararları 18.27 paragrafında belirtilen şekilde muhasebeleştirilir

Paragraf 18.29. Varlıkların İndirgenebilecek Değerine İlişkin Kısıtlamalar

Ancak, nakit yaratan birimdeki varlıkların defter değerleri aşağıdakilerin büyük olanından az olamaz:

- a) Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerden (belirlenebildiği takdirde),
- b) Kullanım değerinden (belirlenebildiği takdirde) ve
- c) Sıfırdan

Paragraf 18.30.

18.29 paragrafında belirtilen kısıtlamadan dolayı bir varlığa dağıtılamayan değer düşüklüğü zararı tutarı, birimin diğer varlıklarına, söz konusu varlıkların defter değerleri ile orantılı olarak dağıtılır.

Örnek 18. 14. Nakit Yaratan Birim İçin Değer Düşüklüğü Zararı

İşletmenin sahip olduğu bir üretim tesisi tek bir nakit yaratan birim olarak değerlendirilmekte olup bu nakit yaratan birim için değer düşüklüğü testi yapıldığında; nakit yaratan birimin 15.000 TL değer düşüklüğü zararına uğradığı belirlenmiştir. Varlıkların defter değeri ve değer düşüklüğü zararının orantılı dağıtımı aşağıda gösterilmiştir.

	Defter Değeri	Oran	Değer düşüklüğü zararının dağıtımı	Net Defter Değeri
Binalar	600.000	6/15	6.000	594.000
Ekipman	400.000	4/15	4.000	396.000
Arsa	350.000	3.5/15	3.500	346.500
Tesisat	<u>150.000</u>	1.5/15	<u>1.500</u>	148.500
	<u>1.500.000</u>		<u>15.000</u>	

Ancak ekipmanların satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri 398.000 TL'dir, dolayısıyla bu varlığın düşürülebileceği maksimum tutardır. Bu nedenle ekipmanlara ayrılan değer düşüklüğü zararının 2.000 TL'si (4.000-(400.000-398.000)) diğer varlıklar üzerinden ayrılmış olmalıdır. Söz konusu 2.000 TL diğer varlıklara defter değerleri oranında dağıtılır.

	Defter Değeri	Oran	Değer düşüklüğü zararının dağıtımı	Net Defter Değeri
Binalar	594.000	594/1089	1.091	592.909
Ekipman				398.000
Arsa	346.500	346.5/1089	636	345.864
Tesisat	<u>148.500</u>	148.5/1089	<u>273</u>	148.227
	<u>1.089.000</u>		<u>2.000</u>	

Değer düşüklüğünün muhasebeleştirilmesini yansıtan yevmiye kaydı aşağıdaki gibidir:

Satışların Maliyeti	15.000
Maddi Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları	15.000
*Binalar 7.091	
*Ekipman 2.000	
*Arsa 4.136	
*Tesisat 1.773	

Paragraf 18.31. Amortisman ve İtfa Payının Düzeltilmesi

Değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinden sonra amortisman veya itfa payı gelecekteki dönemlerde varlığın yeni defter değeri esas alınarak hesaplanır.

3.10. Değer Düşüklüğü Zararının İptali

Paragraf 18.32. Değer Düşüklüğünün Ortadan Kalktığına İlişkin Göstergeler

Her raporlama dönemi sonunda, önceki raporlama dönemlerinde kaydedilen değer düşüklüğü zararının ortadan kalktığına ya da azaldığına ilişkin bir gösterge bulunup bulunmadığı değerlendirilir. Değer düşüklüğü zararının ortadan kalktığına veya azaldığına ilişkin göstergeler, genellikle 18.5 paragrafındaki göstergelerin tersi şeklindedir. Bu tür bir göstergenin bulunması durumunda, ilgili varlığın ya da nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı hesaplanarak daha önce kaydedilen değer düşüklüğü zararının bir kısmının veya tamamının iptal edilip edilmemesi gerektiği belirlenir.

Açıklama:

Değer düşüklüğü zararı ayrılan bir varlık ya da nakit yaratan birim için değer düşüklüğünün ortadan kalkmış olabileceği veya azalmış olabileceği yönünde bir belirti olup olmadığının her raporlama dönemi sonunda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Böyle bir belirtinin olması durumunda, ilgili varlığın geri kazanılabilir tutarı tahmin edilerek değer düşüklüğünün ortadan kalkıp kalmadığı değerlendirilir. Böyle bir belirti olup olmadığını değerlendirirken, aşağıdaki husular göz önünde bulundurulabilir:

- Dönem içinde varlığın değerinin önemli ölçüde arttığına dair göstergeler vardır.
- Dönem içerisinde, işletmenin faaliyette bulunduğu teknolojik, ekonomik veya hukuki çevre ile pazarda veya varlığın tahsis edildiği piyasada işletme üzerinde olumlu etkisi olan önemli değişiklikler gerçekleşmiş veya bu değişikliklerin yakın gelecekte gerçekleşmesi beklenmektedir.
- Dönem içerisinde, faiz oranları veya diğer yatırım kârlılığı ile ilgili piyasa oranları azalmış olup, söz konusu azalışların, varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını önemli ölçüde etkilemesi ve varlığın geri kazanılabilir tutarının büyük ölçüde arttırması muhtemeldir.
- İşletmede, varlığın mevcut veya gelecekteki kullanım yöntemini etkileyecek, önemli olumlu değişiklikler meydana gelmiş veya bunların yakın gelecekte meydana gelmesi beklenmektedir. Bu değişiklikler, dönem içerisinde varlığın performansını arttırmak veya iyileştirmek amacıyla katlanılan maliyetler veya varlığın ait olduğu faaliyetin yeniden yapılandırılmasını içerir.
- İşletme içi raporlamada, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha iyi olduğu veya olacağına ilişkin kanıt bulunmaktadır.

Değer düşüklüğünün ortadan kalktığı veya azaldığına dair bir belirtinin bulunması durumunda, değer düşüklüğü zararı azaltılmasa veya iptal edilmese bile, söz konusu varlığın geriye kalan faydalı ömrünün, amortisman yönteminin ve kalıntı değerinin gözden geçirilmesi ve gerekli olması halinde düzeltilmesi gerekir.

Paragraf 18.33. Tek Bir Varlığa İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının İptali

Geçmiş dönemlerde varlığa ilişkin kaydedilen değer düşüklüğü zararının, varlığın bireysel olarak geri kazanılabilir tutarının tespit edilerek belirlenmiş olması durumunda, değer düşüklüğü zararının iptal edilip edilmeyeceğinin belirlenmesinde de aynı şekilde varlığın geri kazanılabilir tutarı bireysel olarak hesaplanır. Diğer taraftan geçmiş dönemlerde varlığa ilişkin kaydedilen değer düşüklüğü zararının varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının tespit edilerek belirlenmiş olması durumunda, değer düşüklüğü zararının iptal edilip edilmeyeceğinin belirlenmesinde de aynı şekilde varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı esas alınır.

Açıklama:

Değer düşüklüğünün azaldığına ya da ortadan kalktığına ilişkin yapılacak değerlendirme, yapılmış olan değer düşüklüğü testi ile tutarlı olmalıdır. Değer düşüklüğü zararı varlığın ait olduğu nakit yaratan birim için ayrılmışsa, iptal için nakit yaratan birimin değerlendirilmesi gerekir. Benzer şekilde değer düşüklüğü zararı tek bir varlık için ayrılmışsa iptal için varlığın bir nakit yaratan birime özgülenmesi söz konusu olmayacaktır.

Paragraf 18.34. Değer Düşüklüğünün İptaline İlişkin Kısıtlama

Varlığın geri kazanılabilir tutarının defter değerini aşması durumunda ilgili varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının tamamı ya da bir kısmı iptal edilir. Değer düşüklüğü zararının iptal edilecek kısmı, ilgili varlığa ilişkin önceki raporlama dönemlerinde değer düşüklüğü zararı kayda alınmamış olsaydı varlığın ulaşacağı (amortisman veya itfa payı çıkarılmış olarak) defter değeri esas alınarak belirlenir. Değer düşüklüğü zararının iptalinden sonra varlığın yeni defter değeri bu değeri aşamaz.

Açıklama:

Değer düşüklüğü ayrılmış bir varlık için sonraki dönemde değer düşüklüğünün ortadan kalktığına ilişkin bir gösterge olması durumunda varlığa ilişkin geri kazanılabilir tutar tespit edilir.

Değer Düşüklüğü Zarar İptal Tutarı = Geri Kazanılabilir Tutar - Defter Değeri

Varlığa önceki dönemde değer düşüklüğü karşılığı ayrılmış olması durumunda amortisman veya itfa tutarının yeni defter değerine göre ayrılacak olması sebebiyle değer düşüklüğü ayrılmamış olmasına kıyasla daha az amortisman ayrılacaktır. **Dolayısıyla değer düşüklüğü sebebiyle daha az ayrılan amortismanı telafi etmek amacıyla; değer düşüklüğü iptal edilirken varlığın yeni defter değeri varlık hiç değer düşüklüğüne uğramasaydı ulaşabileceği defter değerini aşamaz.**

Örnek 18.15. Tek Bir Varlığa İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının İptali

Bir inşaat şirketinin 2020 yılında 700.000 TL değerinde kalan faydalı ömrü 10 yıl olan transmikseri bulunmaktadır. Transmikser, maliyet bedeli üzerinden izlenmektedir. Taşıta yıllık 70.000 TL tutarında amortisman ayrılmaktadır.

İşletme yönetimi tarafından onaylanmış bütçelere göre; 2024 yılında transmikserin kullanım verimliliğini artırmak amacıyla kazanının çapı büyütülecektir. Kazanı yenilemek için 50.000 TL'lik bir sermaye harcaması yapılacağı öngörülmektedir.

2020 yılı sonunda işletme, transmikseri değer düşüklüğü testine tabi tutmaktadır. Transmikserin net satış fiyatı 450.000, 2020 yılı sonundaki kullanım değeri ise gelecek nakit akışları %15 iskonto oranı ile indirgenerek 550.000 TL olarak bulunmuştur.

2020 yılı sonunda değer düşüklüğünün hesaplanması:

Değer düşüklüğü Zararından Önceki Defter Değeri	700.000
Geri Kazanılabilir Tutar	550.000
Değer Düşüklüğü Zararı	(150.000)
Değer Düşüklüğü Zararından Sonraki Defter Değeri	550.000

Genel Üretim Gideri

150.000

Maddi Duran Varlıklar Değer

150.000

Düşüklüğü Karşılıkları

2021-2023 yıllarında transmikserin geri kazanılabilir tutarının tahmin edilmesini gerektirecek herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Bundan dolayı, geri kazanılabilir tutarın hesaplanmasına ihtiyaç duyulmamaktadır. Transmikserine yıllık

olarak 55.000 TL tutarında değer düşüklüğü sonrası düzeltilmiş amortisman uygulanmaya devam edilmiştir.

2024 yılı sonunda, söz konusu yenileme maliyetleri gerçekleşmiştir. Bundan dolayı, transmikserin kullanım değerini belirlemede kullanılan nakit akımı tahminleri yapılırken kazanın yenilenmesinden beklenen gelecek kazançlar da göz önünde bulundurulmuştur. Bu durum, 2020 yılı sonundaki kullanım değerinin belirlenmesinde kullanılan tahmini gelecek nakit akımlarında bir artışa yol açmıştır. Sonuç olarak, transmikserin geri kazanılabilir tutarı 2024 yılı sonunda yeniden hesaplanmış olup, %15 iskonto oranı ile nakit akımları indirgenerek kullanım değeri 450.000 TL olarak bulunmuştur.

Transmikserin geri kazanılabilir tutarı, 380.000 TL'lik defter değerinden yüksektir. Bundan dolayı, işletme 2020 yılında kaydetmiş olduğu değer düşüklüğü zararını iptal eder. Ancak transmikserin yeni defter değeri en fazla daha önce değer düşüklüğü ayrılmamış olsaydı varlığın ulaşabileceği defter değerinin (420.000 TL) üstüne çıkartılamaz.

2024 yılı sonunda değer düşüklüğü zararının iptalinin hesaplanması:

2020 yılı sonundaki defter değeri	550.000
Amortisman (20X1-20X4)	(220.000) TL (55.000*4 yıl)
2004 yılı sonundaki muhasebe değeri	330.000 TL
Yenileme Harcaması	50.000
İptalden Önceki Defter Değeri	380.000 TL
Geri Kazanılabilir Tutar	450.000 TL
Amortisman ayrılmış Maliyet Bedeli (Değer Düşüklüğü Karşılığı Ayrılmamış Olsaydı Varlığın Ulaşacağı Değer)	420.000 TL

Değer Düşüklüğü Zararının İptali	40.000 TL (420.000-380.000)
İptalden Sonraki Defter Değeri	420.000 TL

Transmikserin değeri amortisman ayrılmış tarihi maliyete göre sahip olduğu defter değerini aşmaktadır. Bundan dolayı, değer düşüklüğü zararının iptali transmikserin defter değerinin değeri amortisman ayrılmış tarihi maliyete tutarını aşmayacağı bir düzeye kadar gerçekleştirilir. Yani, değer düşüklüğü zararının iptali sınırlandırılmıştır.

Sermaye harcaması ve değer düşüklüğü zararının iptaline ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir:

Maddi Duran Varlıklar	50.000		
Kasa	50.000		
Maddi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Zararları	40.000		
Genel Giderleri	Üretim	40.000	

Paragraf 18.35. Varlığın Değerleme Yöntemine Uygun Olarak İptal İşleminin Finansal Tablolara Alınması

İptal edilecek değer düşüklüğü zararı; bireysel olarak değer düşüklüğü testine tabi tutulan ve maliyet bedeli ile ölçülen varlıklarda kâr veya zarara yansıtılarak Kâr veya Zarar Tablosunun ilgili kaleminde gösterilirken, yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden ölçülen maddi duran varlıklarda "Maddi Duran Varlıklar" bölümüne göre yeniden değerlendirme değer artışı olarak dikkate alınır.

Açıklama:

Değer düşüklüğü zararının iptalinin finansal tablolarda gösterilmesi; yine varlıkların maliyeti bedeli veya yeniden değerlendirme yöntemine göre değerlendirilmesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Maliyet bedeli üzerinden izlenen maddi ve maddi olmayan duran varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali kâr veya zarara yansıtılır.

Yeniden değerlendirilmiş değeri üzerinden ölçülen maddi duran varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali ise, doğrudan yeniden değerlendirme fazlası adı altında özkaynağa alacak kaydedilirken, yine aynı yeniden değerlendirilmiş varlık ile ilgili olarak iptal edilen değer düşüklüğü zararının, daha önce kâr veya zararda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararına isabet eden bölümü yine kâr veya zararda gösterilir.

Örnek 18.16. Değer Düşüklüğü Zararının İptaline İlişkin Yevmiye Kayıtları

Bir işletme üretim tesisi için 1 Ocak 2020 tarihinde 500.000 TL'ye yurtdışından yeni bir makina ithal etmiştir ve faydalı ömrünü 20 yıl olarak belirlemiştir. 2022 yılında bu makinanın tek üreticisi olan ülkeye bir ithalat amborgosu uygulanması sebebiyle makinanın ithalatı kısıtlanır bu da varlığın iç piyasadaki ikinci el fiyatının 600.000 TL'ye çıkmasına sebep olur. 31 Aralık 2022 tarihinde varlığı yeniden değerlemeye tabi tutan işletme varlığın değerinin yükseldiğini tespit etmiştir.

Alış ve ilk yıl amortisman kaydı:

1/1/2020	
Tesis, Makina ve Cihazlar	500.000
Banka	500.000
31/12/2020	
Satılan Mamul Maliyeti	25.0000
Birikmiş Amortismanlar	25.000

31/12/2021		
Satılan Mamul Maliyeti	25.0000	
Birikmiş Amortismanlar		25.000
31/12/2022		
Satılan Mamul Maliyeti	25.0000	
Birikmiş Amortismanlar		25.000
2022 yılı değerleme kaydı:		
Tesisi Makina ve Cihazlar	100.000	
Birikmiş Amortismanlar	75.000	
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Değer Artışları		175.000
Ertesi yıl diğer ülkelerin piyasaya girmesi ile varlığın piyasasında düşüş yaşanmış varlığın piyasa değeri 380.000 TL'ye kadar düşmüş. İşletme varlığın faydalı ömrünü yeniden değerlemiş ve 31 Aralık 2023 itibarıyla 15 yıl ömrü kaldığını tespit etmiştir.		
31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla amortisman ve değer düşüklüğü kaydı:		
$600.000/16=37.500$		
Satılan Mamul Maliyeti	37.500	
Birikmiş Amortismanlar		37.500

Yeniden Değerleme Artışları	175.000	
Birikmiş Amortisman	37.500	
Kâr veya Zarar	7.500	
	Tesis Makina Cihaz	220.000
<hr/>		
<p>Ticaret amborgosunun kalkması ve rakiplerin aynı kalitede ürün üretmemesi sebebiyle piyasadan silinmesiyle varlığın değerinin 400.000 TL'ye yükseldiği belirlenmiştir.</p>		
<p>31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla amortisman kaydı:</p>		
<hr/>		
Satılan Mamul Maliyeti	25.333	
	Birikmiş Amortismanlar	25.333
<hr/>		
<p>31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla varlığın 354.667 TL tutarındaki defter değeri; önceki yıl ayrılmış olan değer düşüklüğü zararının iptal edilmesiyle 45.333 TL artırılarak 400.000 TL'ye çıkarılacaktır. Ancak bu tutarın 7.500 TL'si daha önce kâr veya zararda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü tutarı olduğu için öncelikle bu tutar kâr veya zararda muhasebeleştirilir kalan tutar "yeniden değerlendirme artışında" gösterilir.</p>		
<hr/>		
Tesis Makina Cihaz	20.000	
Birikmiş Amortisman	25.333	
	Kâr veya Zarar	7.500
	Yeniden Değerleme Artışı	37.833

Paragraf 18.36. Nakit Yaratan Birime İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının İptali

Daha önce kaydedilen değer düşüklüğü zararının varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının tespit edilerek belirlenmiş olması durumunda ilgili nakit yaratan birimin cari raporlama dönemi sonundaki geri kazanılabilir tutarı hesaplanır. Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının defter değerinden yüksek olması durumunda nakit yaratan birim için değer düşüklüğü zararı iptal edilir.

Paragraf 18.37. Nakit Yaratan Birim İçin İptal İşleminin Muhasebeleştirilmesi

Nakit yaratan birime ait iptal edilecek değer düşüklüğü zararları, nakit yaratan birime ait varlıkların (şerefiye dışındaki) defter değerleri ile orantılı olarak ilgili varlıklara dağıtılır. Bunların kaydı 18.35 paragrafında belirtilen şekilde yapılır.

Paragraf 18.38. Değer Düşüklüğü Zararının İptaline İlişkin Kısıtlamalar

Ancak, nakit yaratan birimdeki varlıkların defter değerleri aşağıdakilerin düşük olanından fazla olamaz:

- a) Geri kazanılabilir tutardan ve
- b) Önceki raporlama dönemlerinde söz konusu varlık için herhangi bir değer düşüklüğü zararı kayda alınmamış olsaydı, varlığın ulaşacağı defter değerinden (amortisman veya itfa payı çıkarılmış olarak).

Paragraf 18.39.

18.38 paragrafında belirtilen kısıtlamadan dolayı bir varlığa dağıtılamayan değer düşüklüğü zararı iptali, birimin diğer varlıklarına söz konusu varlıkların defter değeriyle orantılı olarak dağıtılır.

Açıklama:

Örnek 18.17. Nakit Yaratan Birimlere İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının İptali

2020 yılında defter değeri toplamı 2.000.000 TL olan nakit yaratan birim için hesaplanmış olan 100.000 TL değer düşüklüğü zararı nakit yaratan birimin varlıkları arasında defter değeri oranında dağıtılmış olup NYB'deki ekipman ve yönetim binası için geriye kalan yararlı ömrü 10 yıl olarak belirlenmiştir.

	Defter Değeri	Oran	Değer düşüklüğü zararının dağıtımı	Net Değeri	Defter
Ekipman	400.000	%20	20.000	380.000	
Arsa	1.000.000	%50	50.000	950.000	
Yönetim binası	<u>600.000</u>	%30	<u>30.000</u>	570.000	
	<u>2.000.000</u>		<u>100.000</u>		

31 Aralık 2022 yılı itibarıyla varlıkların defter değeri aşağıdaki gibidir.

Ekipman	304.000
Arsa	950.000
Yönetim binası	456.000
Toplam	1.710.000

31 Aralık 2022 itibarıyla nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı 1.790.000 TL olarak hesaplanmıştır.

	Defter Değeri	Oran	Değer Düşüklüğü İptalinin	Net Değeri	Defte
Ekipman	304.000	304/1710	14.222	318.222	
Arsa	950.000	950/1710	44.445	994.445	
Yönetim binası	456.000	456/1710	<u>21.333</u>	477.333	
	1.710.000		<u>80.000</u>	1.790.000	

Ancak ekipmanların satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri 314.000 TL'dir, dolayısıyla bu varlığın yükseltilebileceği maksimum tutardır. Bu nedenle ekipmanlar için **iptal edilebilecek** maksimum değer düşüklüğü zararını 10.000 TL'dir (14.222-(318.222-314.000)) kalan 4.222 TL diğer varlıklara defter değerleri oranında dağıtılacaktır.

	Defter Değeri	Oran	Değer düşüklüğü zararının dağıtımı	Net Defter Değeri
Ekipman				314.00
Arsa	994.445	994.445/ <u>1.471.778</u>	2.853	997.29
Yönetim Binası	477.333	477.333/ <u>1.471.778</u>	<u>1.369</u>	478.70
	<u>1.471.778</u>		<u>4.222</u>	1.790.00
<p>Nakit yaratan birimde yer alan ekipmanlar yeniden değerleme modeli ile değerlenmekte olup 2020 yılında ayrılan 20.000 TL değer düşüklüğünün tamamı yeniden değerleme yedeğinden karşılanmıştır.</p>				
Maddi Duran Varlıklar Değer			80.000	
Düşüklüğü Karşılıkları				
*Yönetim Binası 22.702				
*Arsa 47.298				
*Ekipman 10.000				
		Genel Yönetim Giderleri		22.70
		Satışların Maliyeti/ Genel Üretim Gideri		47.29
		Yeniden Değerleme Artışları		10.00

Paragraf 18.40. Amortisman ve İtfa Payına İlişkin Düzeltme

Değer düşüklüğü zararının iptal edilmesinden sonra amortisman veya itfa payı sonraki dönemlerde varlığın yeni defter değeri esas alınarak hesaplanır.

Açıklama:

Bir değer düşüklüğü zararının iptal edilmesinden sonra, varlığın amortisman gideri (itfa payı), düzeltilmiş değeri ile kalıntı değeri (eğer varsa) düşülmüş defter değerinin gelecek dönemlerde kalan yararlı ömrüne sistematik bir çerçevede dağıtılmasını sağlayacak şekilde düzeltilmesi gerekmektedir.

4. DİPNOT AÇIKLAMALARI

İşletmeler, BOBİ FRS Bölüm 18 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü” kapsamında olan varlıkları için aşağıdaki açıklamaları yapar:

- Yatırım amaçlı gayrimenkuller, maddi duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar için;
 - Dönem başındaki ve sonundaki birikmiş amortismanlar (ya da itfa payları) ve değer düşüklüğü zararları.
 - Cari dönemde kaydedilen amortismanlar (ya da itfa payları) ve değer düşüklüğü zararları.
 - İlaveler, elden çıkarmalar ve sınıf değişiklikleri nedeniyle birikmiş amortismanlar (ya da itfa payları) ve değer düşüklüğü zararlarında dönemde meydana gelen hareketler.
 - Dönem içerisinde ayrılan değer düşüklüğü zararlarının nerede raporlandığı. (Eklenmeli)
- Nakit yaratan birime ilişkin olarak (Varsa); birimin tanımı (üretim hattı, fabrika, coğrafi alan gibi) ve varlık sınıfı ve faaliyet alanı itibariyle muhasebeleştirilen veya iptal edilen değer düşüklüğü zararı tutarı. (Eklenmeli)

5. KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Kriterler	MSGUT/VUK	BOBİ FRS	TFRS
Ölçüm	Fevkalede amortisman uygulaması mevcuttur. İlgili bakanlığın görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenen oranlar kullanılır.	Defter değeri ile geri kazanılabilir tutar arasındaki fark değer düşüklüğü olarak ölçülür.	BOBİ FRS ile uyumludur.
Şerefiye	Şerefiye değer düşüklüğü testine tabi tutulmaz 5 yıl içerisinde itfa edilir.	Şerefiye değer düşüklüğü testine tabi tutulmaz 5-10 yıl içerisinde itfa edilir.	Her yıl değer düşüklüğü testine tabi tutulur.
Muhasebeleştirme	-	Değer Düşüklüğü Zararı Varlığın Değerleme Yöntemine Uygun olarak Kâr veya Zarara yansıtılır ya da Özkaynaktan düşülür.	BOBİ FRS ile uyumludur.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. TMS 36 *Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar*
(Erişim:https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2021/K%C4%B1rm%C4%B1z%C4%B1_Kitap/TMS%2036.pdf)
- IFRS Foundation – Supporting Material for the IFRS for SMEs Standard. Module 27 – Impairment of Assets
(Erişim:<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/smes/module-27.pdf>)
- Kılıç, S. 2016. TMS 36 Kapsamında Varlıklarda Değer Düşüklüğünün Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi. Uzmanlık Tezi, ANKARA
- Barnes, J., & Ernst & Young. (2018). *International GAAP 2018: Generally Accepted Accounting Practice Under International Financial Reporting Standards*, John Wiley & Sons Ltd.
- PricewaterhouseCoopers LLP, Global Accounting Consulting Services Staff (2018). *Manual of Accounting: IFRS 2019*, LexisNexis U.K.
- Croner-i (2019). *Deloitte IGAAP 2019: A Guide to IFRS Reporting*, Croner-i Limited.